

A MI SZINHÁZUNK

IFJÚSÁGI SZINDARABOK GYŰJTEMÉNYE.

3. szám

A JANGCEKIANG PARTJAIN

DRÁMA

3 felvonásban.

DON BOSCO SZALÉZI MŰVEI, RÁKOSPALOTA.

A DON BOSCO MŰVEI KIADÁSÁBAN
MEGJELENT ÉS KAPHATÓ:

A MI SZÍNHÁZUNK

Ifjúsági szindarabok gyűjteménye.

ELSŐ FŰZET:

P Á R B A J

Misztikus dráma egy felvonásban.

Az őrangyal és a sátán megrázó küzdelme
egy kárhozatába induló ember lelkéért.

Á R A 80 fillér.

MÁSODIK FŰZET:

A PÓRULJÁRT KÍSÉRTET

Vigjáték egy felvonásban.

Két különböző jellemű tanító nevelőül ajánlkozik.
Az egyik nagy tudású ugyan, de túlszerény és félszeg,
a másik fölületes műveltségű, de nagyhangú, dicsekvő.
A nevetetően mulatságos események végén aztán
mindketten elnyerik méltó jutalmukat.

Á R A 80 fillér.

A MI SZÍNHÁZUNK

IFJÚSÁGI SZINDARABOK GYŰJTEMÉNYE.

Harmadik füzet

A JANGCEKIANG PARTJAIN

SZALÉZI MŰVEK

A JANGCEKIANG PARTJAIN

DRÁMA
HÁROM FELVONÁSBAN

DON BOSCO SZALÉZI MŰVEI
RÁKOSPALOTA

S Z E M É L Y E K :

VONG, gazdag kínai

LAM, a fia

SZU-VAI-LI, kínai bonc (pogány pap)

SZENG, kínai fiú

MENG, keresztelkedésre készülő kínai

ANGELUSZ ATYA, hittérítő

ALAJOS, világi testvér, a hittérítő segítőtársa

BEK, anglikán hitszónok

NING, Vong szolgálja

Két kínai zsvány

Több kínai.

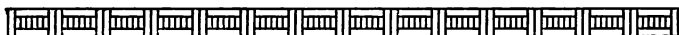
A TÖRTÉNET SZINHELYE:

A Jangcekiang, vagyis kék-folyam partvidéke.

IDŐ:

A jelenkor.

FONTOS! A darab sikere igen nagy részben a díszletektől függ; így például a hold valósággal látható legyen a színpadon. Ez elég könnyen kivihető egy villamos zseblámpa segítségével. Lam és Vong szerepét két kitűnő színésznek kell megjátszania, különben nagy súly helyezendő a kettőjük közt lefolyó párbeszédre, amelynek gyorsan, szenvedélyes tüzzel kell peregnie. Viszont Szeng, az egész dráma legérdekesebb s talán főszereplője, élelmes, eleven fiú, tele a legtisztább szeretettel és rajongással a katolikus hit iránt. A kínai szereplők ruházata: szélesen bő, bokáig érő nadrág, fehér vagy tarka kamásli, nagy, színes átvető, mely leér a térdig és bő ujjasa van. Varkocsot (copfot) nem hordanak.)

ELSŐ FELVONÁS.

Szín: kert, a háttérben fásor; jobbra a missió háza, ahová néhány lépcső vezet föl. A háttér jobboldalán a házzal összefüggő alacsony kőfal; balra kijárat a lóistállóba. A ház bejáró ajtaja fölött kínai lámpácska. (Megjegyzendő, hogy a jobb- és baloldal a nézőtér felől értetődik.)

1. J E L E N E T.

ALAJOS testvér, P. ANGELUSZ.

ALAJOS (*hangosan mormogva lép ki a házból*). — De hiszen a szegény pára holtfáradt!

P. ANGELUSZ (*belülről*). — Pihentesd hát egy kicsit!

ALAJOS (*a lépcső közepén visszafordul*). — Kicsi pihenő mit sem ér! Legalább egy teljes hétig kellene pihennie. Hiszen a szegény állat többet dolgozik, mint egy szamár! Nem is képzeled, mennyit szenved!

P. ANGELUSZ. — Úgy látom, tagja vagy az Állatvédő Egyesületnek.

ALAJOS. — Könnyű beszélni! De a szegény ló közben tönkremegy.

P. ANG. — Hol az utazózsák?

ALAJOS. — Óh, igaz! (*visszamegy a házba, odabent folytatja*): Mégis azt hiszem, jobb lett volna, ha reggel indul.

PATER ANG. — Siess! Siess! És ügyelj, hogy a zsákot jól odakötözd!

2. J E L E N E T.

ELŐBBIEK, LAM.

LAM (*a beszélgetés alatt a háttér baloldaláról jön, gazdag ruházatban. Fiatalember, aki járatos a kínai bölcseletben. Készül a megkeresztelkedésre. Épen a házba készül lépni, mikor Alajos kilép onnan.*). —

ALAJOS. — Óh, Lam úr! Ön az?

LAM. — Itthon van pater Angelusz?

ALAJOS. — Igen, bent van a házban. Épen útra készülődik.

LAM. — Hogyan? El akar utazni?

ALAJOS. — Félórán belül.

LAM. — Messzire?

ALAJOS. — Körutat tesz a kerületében. Azt pedig ön is tudja, hogy egy ilyen körutazást nem lehet hamarosan bevégezni. Legalább egy hónapig eltart.

LAM (*elgondolkozva*). — Egy hónapig . . . Egy hónap ő nélküle!

ALAJOS. — Ön is sajnálja? Képzelve, mennyire fog hiányozni nekem! Mihelyt elmegy, minden dolog rám szakad. És úgy látszik, az embereknek különleges öröm, hogy idejöhetnek. Reggel óta szakadatlanul özönlenek, egyetlen perc nyugalomunk sincs a

látogatáktól. Az asszonyok kezdték, aztán következtek az öregek és végül az egész falu itt tolongott.

LAM. — Na és nem így van napról-napra?

ALAJOS. — Sajnos, bizony így van!

LAM. — Miért sajnós? Önnek ez talán nem tetszik?

ALAJOS. — Óh, szó sincs róla! De képzelje el: amíg páter Angelusz itthon van, nincs is baj, nem is lehet; de ha eltávozott, minden az én nyakamba szakad. Nem vagyok képes megakadályozni, hogy a falú minden egyes gyermeke ide csődüljön.

LAM (*szelid eréllyel*). — És te fölpanaszlod ezt?

ALAJOS. — Nem panaszként mondom, de mégis, ezek a huncutok mindent fölforgatnak és egyetlen pillanatra sincs nyugtom tőlük.

LAM. — Nem megmondta az Úr: Engedjétek hozzám jönni a kicsinyeket?

ALAJOS (*zavarban, szégyenkezve*). — Menjen be, az atya épen íróasztala mellett dolgozik. (*mormogva az istállóba megy*).

LAM (*be akar lépni a házba, de az ajtóban megjelenik páter Angelusz kínai utazóruhában. Mikor megpillantja őt, térdre veti magát, karjait keresztbe fonja mellén és mélyen meghajlik*). — Óh, atyám!

P. ANG. (*gyorsan hozzá siet*). — Nem így, Lam! Nem így! Te jól tudod, hogy én ezt nem akarom!

LAM. — A mi törvényeink szerint így illik.

P. ANG. (*főlemeli*). — Föl, föl! Ide a keblemre! (*Szeretettel átöleli*).

LAM. — Igaz, hogy elutazol?

P. ANG. — Igen, még pedig nemsokára. Sokan várnak engem a te néped közül és régóta várnak.

LAM. — Boldogok, akiknek elviszed a világosságot; én pedig azalatt, míg te távol leszel, a sötétségben fogok járni.

P. ANG. — Csak rövid időre megyek el, körülbelül egy hónapra, azután visszatérek és hosszabb időt töltök itt. Akkor te is . . . (*fölmegy a lépcsőkön*).

LAM. — Én is? Mondd ki egészen, atyám!

P. ANG. — te is megkapod a világosságot . . . (*mindketten be*).

3. J E L E N E T.

SZENG, Mister BEK.

SZENG (*a háttér baloldalán, a kerítés kapuján jön be*). — Egészen biztosan itthon van! Nemrégem beszéltem vele itt. Épen útra készülődött.

BEK. — Elutazott?

SZENG. — Nem hiszem. Még nyilván itthon van. Nézzen oda! (*az istállóra mutat*).

BEK. — Oda? Mi van ott?

SZENG. — Páter Angelusz lova. Nagyon szép állat! Ni-nin-po a neve. Mi ajándékoztuk neki.

BEK. — Egy ajándék horse! Hm . . .

SZENG. — Herse? Mi az?

BEK. — Ló.

SZENG. — Aha! Horse (harsz) annyit jelent: ló. Az angolok nagyon nevetségesek. Alajos azt mondja, hogy az angolok nyelve legfurcsább egész Európában.

BEK. — A mi nyelvünk? Óh neem!

SZENG (*utánozza*). — Óh igen! Maguk másképen

írnak, mint ahogy olvasnak. Vagyis mást olvasnak, nem, amit írnak.

BEK. — Ez nem igaz.

SZENG. — Nem igaz? Hiszen Alajos mondta!

BEK. — Ki az a bizonyos Alajos?

SZENG. — Nem mondtam még? Hát aki a hittant tanítja. Ott áll a ló mellett, a horse mellett. Alajos sohasem hazudik.

BEK. — Bizony, hogy hazudik, nem is egyszer! Yes!

SZENG. — Hazudik? No például hogyan ejtik ki ezt a szót: foot-ball?

BEK. — Foot-ball (*csodálkozva, majd észbekap*). Ah! Oh! Yes! Fút-bal.

SZENG. — Na látja? És ha ezt a szót írják le: Jeruzsálem, hogy ejtik ki?

BEK. — Jeruzsálem? . . . Hát: Jeruzsálem!

SZENG. — Óh neem! Önök Jeruzsálemet írnak és azt Babilonnak olvassák.

BEK. — Óh te csibész! . . .

SZENG. — Ne féljen, csak tréfáltam! Igazán páter Angelusszal óhajt beszélni?

BEK. — Yes.

SZENG. — Akkor előszólítom Alajost.

BEK. — Dehogy a szolgát! Páter Angeluszt!

SZENG. — Szolgát? Alajos nem szolgál, hanem testvére a páternek. Ő a mi nagyobbik bátyánk. Itt nincsenek szolgák! (*balfelé*) Alajos!

ALAJOS (*belülről*). — Jövök!

SZENG. — Egy úr van itt!

ALAJOS. — Rögtön jövök!

SZENG. — Rögtön jön!

BEK. — És te? Mit csinálsz te itt?

SZENG. — Én? Semmit.

BEK. — Ide valósi vagy?

SZENG. — Dehogy! Csak itt élek páter Angelusszal.
Ő keresztelt meg.

BEK. — Micsoda? Te keresztény vagy?

SZENG. — Még pedig római katolikus és két hónap
mulva már az első áldozáshoz járulok.

BEK. — Hiszen még kicsiny vagy!

SZENG. — Kicsiny? Tizenkét éves vagyok. Tarcizusz
sokkal kisebb volt, mint én. Tudja maga, ki volt
Tarcizusz?

BEK. — Nem tudom.

SZENG. (*bámul*). — Nem tudja? Hát az én pátrónu-
som! Védőszentem! Alajos már sokszor elmesélte
nekem a történetét. Tarcizusz római fiú volt . . .
Szép város Róma?

BEK. — De még milyen! Nagyon szép!

SZENG. — Akkor is szép volt; mert ez az eset sok
évvel ezelőtt történt. Én még akkor a világon sem
voltam.

BEK. (*nevet*). — Én sem.

SZENG. — A pogányok a szobrokat imádták, akár-
csak itt minálunk. — És gyűlölték, üldözték a keresz-
tényeket, még meg is ölték őket. Szegények, kény-
telenek voltak földalatti üregekbe, barlangokba bújni.
De rossz lehetett a föld alatt élni! Nem bizony, nem
tetszett volna!

BEK. — Nekem sem.

SZENG. — Egy napon mise alatt azt mondta a pápa,
hogy a szent ostyát el kellene vinni a foglyoknak.

De senki sem vállalkozott rá; egyedül Tarciziusz jelentkezett. Átvette a szet ostyát, erősen a kebléhez szorította (*mutatja*) és megindult az utcán. Útközben imádkozott. Óh ha maga látta volna, milyen szép volt Tarciziusz, mikor imádkozott!

BEK. — Óh! Te talán láttad?

SZENG: Én? . . . Hát . . . én oly sokszor álmodtam vele! A haja szőke, szeme kék, mint az égboltozat . . . (*sóhajt*). De ám útközben találkozott a pajtásaival, akik játszani hívták, mert Tarciziusz híres játékos volt.

BEK. — Hát ezt meg már honnan tudod?

SZENG. — Érdekes! Ha nem lett volna kitünő játékos, a pajtásai nem hívták volna! Én is olyan gyerekekkel játszom, akik értenek hozzá. Csakis jó játékosokkal érdemes játszani.

BEK. — Kis legényke vagy még, az igaz, de jól tudsz okoskodni.

SZENG. — Páter Angelusz is ezt mondja . . . No! Tarciziusz akkor . . . hol is hagytam el? Aha! Tarciziusz akkor tévovázott, mert hisz' nála volt a szent ostya. A többiek körülfogták és észrevették, hogy Tarciziusz rejteget valamit. Látni akarták, de ő bátran ellenállt a tolakodóknak. Akkor megragadták, elkezdték rán cigálni, pofozni, ököllel ütötték és rugdosták őt. Tarciziusz nem engedett. Óh, uram, milyen boldog lettem volna Tarciziusz helyében!

BEK. — Te? Ugyan mit csináltál volna?

SZENG. — Én? (*tüzesen*) Én harcoltam volna! (*öklével csapkod*) Én meghaltam volna, mint Tarciziusz!

BEK. — Az elbeszélésed szép, nagyon szép! (*pénzt ad neki*) Nesze, kis csibészem! Helyes fickó vagy!

SZENG. — Ejha! Arany!

BEK. — Jöjj el hozzám gyakrabban, máskor is kapsz tőlem ilyen.

SZENG. — Szívesen. Hol lakik maga?

BEK. — Vong úr házában . . . Ejnye! A te Alajosod nem jön!

SZENG (*balra*). — Alajos! Siess! Az úr már régóta vár!

ALAJOS (*belülről*). — Itt vagyok! Már megyek! Rögtön!

SZENG. — Mit mondtam? Ugy-e, hogy itt van?

4. J E L E N E T.

ELŐBBIEK, ALAJOS TESTVÉR.

ALAJOS. — No, mi az? (*kilép*) Oh, európai úr! Bocsásson meg! (*Szenghez*) Miért nem szóltál, hogy ki keres?

SZENG. — De hiszen annyiszor hívtalak!

ALAJOS. — De meg kellett volna mindjárt mondanod, hogy európai!

SZENG. — Hát . . . gondoltam . . . úgy is tudod! Mert én majdnem ismerem őt. (*Bekhez*) Nem igaz?

BEK. — Oh yes! Az én drága kicsikém az én kicsi nagy barátom.

SZENG (*Alajoshoz*). — A drága kicsike én vagyok. (*Bekhez*) Az én nevem Szeng.

BEK. — Oh yes!

ALAJOS (*Szenghez*). — Azt mondta: yes, tehát angol.

SZENG. — Igen, babyloni.

BEK. — Páter Angelusszal óhajtanék beszélni.

ALAJOS. — Hm . . . igen . . . de ő épen útra készül.

BEK. — Csak rövid időre. Fontos dologról van szó.

ALAJOS. — Tehát kit jelentsek be?

BEK (*előveszi névjegyét*) Miszter John (Dzson) Bek vagyok. Angol.

ALAJOS. — Azt észrevettem. (*olvassa a névjegyet*) A protestáns egyház prédikátora (*elugrik tőle*) Óh! Protestáns! Tudja-e ön, hogy páter Angelusz római katolikus?

SZENG (*mintha leckét mondana föl*). — És nagyváradi magyar Nagyváradról.

ALAJOS. — Ne kotyogj közbe! (*Szeng hátrahúzódik*).

BEK. — Kérem, jelentsen be páter Angelusznál!

ALAJOS. — Egy protestáns . . . itt nálunk! Még sohasem fordult elő. (*el*).

SZENG. — Legyen türelemmel! Ha rossz kedve van, mindig mormog.

ALAJOS (*visszatér*). Tessék belépni, uram! (*Bek jobbra el*) És te? Mi dolgod volt ezzel az emberrel?

SZENG. — Semmi. Hívtalak, de nem jöttél.

ALAJOS. — Ezzel az emberrel nem szabad többé találkoznod!

SZENG. — De hát miért?

ALAJOS. — Miért? . . . Miért? Elég, ha én tudom. Mit mondott neked?

SZENG. — Hogy szeretné látni páter Angeluszt.

ALAJOS. — És te?

SZENG. — Mondtam, hogy itthon van; aztán elbeszéltem neki Tarciziusz történetét.

ALAJOS. — És ő?

SZENG. — Figyelmesen hallgatta.

ALAJOS. — Ne felejtsd el, hogy nem szabad vele szóba állnod.

5. J E L E N E T.

ELŐBBIEK, LAM.

LAM (*jobbról jön*).

ALAJOS. — Lam úr, látta őt?

LAM. — Kit?

ALAJOS. — A protestáns lelkipásztort.

LAM. — Mистер Beket? Tegnapelőtt érkezett és atyámnál lakik.

ALAJOS. — Az ön apjánál lakik? Az ön háza valóban az ördög hajléka! Ott mindazok összegyülekeznek, akik ellenünk törnek.

LAM. — Mit tegyek? Eljön még a nap, amelyen az én házamat is besugározza az igazi világosság.

ALAJOS (*balra elmenőben*). — Tiszta szívemből kívánom . . . csakhogy addig még . . . (*el*).

SZENG. — Kár minden szóért! Ma egész nap dörmögni fog. Már korán reggel elkezdte.

LAM (*leül balra egy fűz vesszőből font székre*). — Valóságos medve, az igaz, de tiszta a szíve.

SZENG. — Különösen akkor ilyen, ha páter Angelusz útra kel. (*kis szünet*) Igazán úgy fáj nekem, hogy elutazik. Ha nincs itthon, úgy érzem, semmi se jó. Még játszani sincs kedvem. (*közelebb húzódik*).

LAM (szintén közelebb megy). — Te is szenvedsz, kis Szeng?

SZENG. — Nagyon! És különösen most. (Titokzatosan) Két hónap múlva az első szent áldozáshoz járulok.

LAM. — Na, és akkor?

SZENG. — Csakhogy nem érzem elég méltónak magamat hozzá. És ha elmegy, még rosszabb lesz. Ki fog megóvni a bűntől? Ki segít nekem abban, hogy jámbor legyek? Tegnap is megvertem Li-o-t, mert nem akart játszani velem. Vétkeztem.

LAM. — Verekedni sohasem szabad. Pajtásaid egyszersmind a testvéreid is.

SZENG. — Tudom. Nem cselekedtem jól és hogy levezekeljem tegnapi bűnömet, a mai reggelimet egy éhezőnek ajándékoztam. Mit fogok csinálni páter Angelusz nélkül egy hosszú hónapig?

LAM. — Gondolj mindig ő rá, ez visszatart majd a rossztól!

SZENG. — Igen ám, de az egész idő alatt mégis csak egyedül leszek. Ha ön tudná, milyen rossz egyedül lenni! Nekem senkim sincs!

LAM. — Senkid? Hát apád?

SZENG. — Ugyan! . . . Ki tudja, hol van? Nagy ideje, hogy utoljára láttam. A szülőföldünkön éhinség ütött ki . . . egy falat étel sem volt a házunknál. Egy napon apám így szólt hozzám: „Szeng, te látod, hogy itt vége mindennek. Elmegyek, hogy valami edelt keressék.” Néhány barátja is vele ment. „Ha többen megyünk, hamarabb találunk valamit” — mondta apám. Én is vele akartam menni, de azt

mondta, csak maradjak itt és várjak, míg ő visszatér.
Vártam, vártam . . .

LAM. — Sokáig?

SZENG. — Egy napig, két napig . . . öt-hat éjszakán át, de nem láttam őt többé.

LAM. — És hová ment akkor?

SZENG. — Ki tudja? Az egész vidéken nagy volt a nyomor. Sok ember éhen halt. Velem bizony senki sem törődött. Minden házba bekopogtattam . . . hiába! Néhány nap múlva olyan éhes voltam, hogy összeestem az utcán.

LAM. — És hogy kerültél ide?

SZENG. — Később értesültem róla, hogy páter Angelusz mentett meg az éhenhalástól. Ő szedett föl az utcáról és idehozott. Mikor magamhoz tértem és felnyitottam szemeimet, az ő szelíd tekintetével találkoztam. Kedvesen mosolygott rám és azóta ő az én atyám.

LAM. — Tiszteld és szeresd nagyon! Úgy szeresd, mint a tulajdon édesapádat, vagy még annál is jobban! Ne felejtsd el, hogy nemcsak a testedet, de a lelkedet is ő mentette meg!

6. J E L E N E T.

ELŐBBIEK, MENG.

MENG (*vállán zsákkal, kereskedő viseletben, a kerítés kapuján belépve*). — Oh, Alajos!

SZENG. — Oh, Meng, mit hozol?

MENG. — A rizst, amit a keresztényektől összegyűjtöttem. Még két zsákkal van ezen kívül. A keresz-

tények szinte versengtek egymással, hogy ki adjon többet. Sőt tisztességesen össze kellett szidnom Cianlit, mert Vong úrtól (*Lamhoz*) az ön atyjától két tyúkot lopott, mivel hogy ő szegény és a magából semmit sem adhatott, viszont nem akart a többi adakozók előtt szegényben maradni. De én rákényszerítettem, hogy lopja vissza a tyúkokat. Lopott jószág nem lehet szeretetadomány és még inkább nem lehet kedves Isten előtt.

LAM. — Atyámnak van bőven mindene.

MENG. — Az mindegy! A lopás lopás marad. Ki látta már azt, hogy az ember a lopott holmival megy jótékonytárgygyakorolni? Még az európaiak sem csinálnak ilyesmit!

LAM. — Mi köze ennek a lopáshoz?

SZENG. — Meng nem szíveli az európaiakat.

MENG. — Nem hát! Olyan emberek, akikben nem lehet megbízni.

LAM. — Óh! És páter Angelusz?

MENG. — Az más!

SZENG. — És Alajos?

MENG. — Az is más! Ők ketten finom emberek.

SZENG. — Na és azok a fehérek, akik tavaly látogatóban voltak itt páter Angelusznál?

MENG. — Azok a hittérítők? Ugyan! Hiszen azok az Úr papjai! Ne hasonlítsd őket a többiekhez. Bár minden európai olyan volna, mint azok!

SZENG. — Na és a matrózok, akik két hónappal ezelőtt itt jártak? Emlékszel a parancsnokukra? Alacsony, barna, zömök ember volt és mennyi ajándékot adott neked!

MENG. — Akik egy egész hétig itt voltak?

SZENG. — Igen, azok.

MENG. — Azok mások! Páter Angelusz földije! Oh, azok talán nem is igazi európaiak, na persze!

LAM. — Hát akkor kik voltak?

MENG. — Magyar tengerészek, akik szolgálati ügyben jártak erre.

SZENG. — És páter Angelusz vendégei voltak.

MENG. — Ön akkor Kantonban járt! Hej, ezek pompás emberek voltak! Igazán nagyszerű, finom emberek voltak ezek a magyar matrózok! Páter Angelusz azt mondja, hogy az ő népe innen származik Ázsiából. Több, mint ezer éve, hogy Európába mentek át . . .

LAM. — No látod! Ott is vannak jó emberek.

MENG. — De ezek az egyedüliek és ezek is Ázsiából származnak, sőt talán régi-régi rokonaink. Ám a többiek! . . . Oh, ha nem tiltaná a törvény, én valamennyit gyűlölném!

LAM (*komolyan*). — Meng! Szabad-e így beszélned?

MENG. — Ön nem érti, mi minden történt itt belül! (*mellére üt*) Az én lelkem tele van a nélkülözések, szenvedések, megalázások keserű emlékeivel. Az egész bensőm egy nagy romlás, ami még folytonosan tart, az ellenszegülés szelleme lakozik bennem és egyre unszol és nógat; pedig az Isten drága szolgája annyit fárad velem, hogy kiűzze belőlem ezt a gonosz szellemet. Csakhogy én még gyöngé vagyok, nem bírom legyőzni. Sokszor bevonul szívembe, elfoglalja azt, rabszolgájává tesz. Olyankor gyűlölök mindenkít, aki nem az én fajtam, nem az én népem! És a

másfajbéli embert szeretném mind egytől-egyig elpusztítani, megsemmisíteni, legyilkolni!

LAM. — Ez a mélységes fájdalom ismeretlen én előttem és úgy látom, tulontúl uralkodik rajtad. Ez pedig előbb-utóbb vesztedet fogja okozni.

MENG. — Tudom, de nem tehetek róla. Gyöngye vagyok ellenállni ennek az érzésnek.

LAM. — Te nem látszol annak, akit most bemutatnál nekem. Eddig másnak ismertelek. Mi voltál, mielőtt ide jöttél közeink?

MENG. — Óh, szomorú történet az! Ezelőtt Santungban laktam. *(szünet)* Kis házam virággal és napfényvel volt tele, fiatal feleségem vidám énekétől visszhangzott, két gyermekem édes kacagása töltötte be. *(elmélázva)* Tien-hoa, drága kicsikém, te menyeyei szép virág! Hová lett szelíd mosolygásod, ártatlan szemecskéid boldog tekintete? Ma-li, jóságos gyermekem! Két karomban ringattalak mindig álomba, ha eljött az este és egész tiszta lényed mélységes szeretete benne égett, meleg csókjában, amit elalvásod előtt adtál apádnak . . . Hol van most a ti szellemetek? *(elhallgat, könnyeivel küzd)*.

SZENG. — Tanító volt és akkoriban igen sok növendéket oktatott.

MENG. — A forradalom, a polgárháború a legerősebben dühöngött akkor. Tönkretették a császárságot, következett a köztársaság. Egyik este — ki tudja, mi ckból — fölfegyverkezett európai matrózokkal teli hajók kötöttek ki. Úgy hírlett, hogy a mieink a hajókra löttek. Igaz volt-e, nem-e? Ki tudja? Arra emlékszem csupán, hogy a mi városrészünket roham-

mal elfoglalták, kis házikómat elpusztította a tűz, virágos kertecskémben megtaláltam feleségem és két gyermekem holttestét óriási vértócsában. Igen! Az európai kultúra tartotta bevonulását hozzánk! Azt a kint és gyűlöletet, ami akkor betöltötte szívemet, nem lehet kifejezni! Attól a naptól kezdve mindig lejjebb jutottam a lejtőn, a züllés útján. Kezdtém elállatiasodni, az ópiumhoz fordultam, hogy feledést találjak a részegítő álmokban. Így pusztítottam magamat szántszándékkal, tervszerűen.

LAM. — És hogy kerültél ide?

MENG. — Loptam, koldultam, dolgoztam. Így vergődtem keresztül az országon. És egy napon, három éve annak — véletlenül idevetődtem. És itt hosszú idő múlva megint megpillantottam egy európaít, páter Angeluszt. Őt látni, meggyűlölni és halálát, meggyilkolását elhatározni: mindez egyetlen pillanat műve volt. De a lövésem — Istennek hála! — nem talált. Az egybeverődött tömeg ízekre tép, ha a páter meg nem szabadít kezeik közül. Meghallgatta életem keserű történetét és atyai szeretetével, bensőséges testvéri érzésével lassan-lassan begyógyította a szívemen ütött mély sebeket. Megtanultam az Istent szeretni és végül a szent keresztségben teljesen egyesültem vele lélekben. Azidő óta tőle kapok munkát s ő nélküle, ki tudja, hol volnék már?

SZENG. — Meng oktat minket, gyermekeket a katechizmusra, sőt a felnőtteket is ő tanítja.

LAM: Ön? Ön oktatja a többieket? Képes ön erre a munkára?

MENG. — Hiszen tanító voltam, bölcsészetet hallgattam és ismerem az egész hazai irodalmat. Itt, páter Angelusnál keresztény lettem, azóta is folyton erősít a hitben, igazságos dolog tehát, hogy amit tudok, azt tovább adjam testvéreimnek.

LAM. — Ön azonban az alacsonyabb rendű munkákat sem veti meg.

MENG. — A munka, ha még oly alacsonyrendű is, az embert még sem alacsonyítja le soha, inkább nemesíti. Ez a beszéd talán furcsán hangzik egy kínai szájából. Sajnos, a mi népünk nem képes eléggé felfogni és érdeme szerint becsülni, értékelni a munkát. Nem érti meg, hogy hazánk jóléte, boldogulása a munkától függ, nem hiszi, hogy csakis a munka emelhet a világ első népei sorába minket, mint a japánokat és hogy csakis a munka által szüntethetjük meg szegyenletes helyzetünket, viszonyunkat az európaiakkal szemben. Csak a munka révén függetleníthetjük magunkat tőlük és akkor nem fognak úgy bánni velünk, mint szabad prédájukkal.

7. J E L E N E T.

ELŐBBIEK, ALAJOS.

ALAJOS (*balról*). — Óh, te vagy az, Meng? Mi jót hoztál?

MENG. — Az alamizsna-rizst. Még több is van!

ALAJOS (*Lamhoz*). — Bent van még az angol?

LAM. — Igen; behúzódtak páter Angelusz dolgozószobájába.

ALAJOS. — Hát nekem nem tetszik ez a dolog! Az ilyenfajta emberek mindig valami hátsó gondolattal közelednek hozzánk. Az én eszemen ugyan nem járnak túl! Te is légy résen, Meng!

MENG. — Miért? Talán valaki bántani akarja az én atyámat?

ALAJOS. — Úgy látszik! Én nem bízom senkiben, legkevésbé ebben az angolban!

MENG. — Ne féljen, én készen várom őket! Van még erő a karjaimban! (*Lamhoz*) A munka megacélozta izmaimat és készek a harcra ellenségeinkkel!

8. J E L E N E T.

ELŐBBIEK, PÁTER ANGELUSZ, BEK.

P. ANG. (*jobbról*). — Nagyon sajnálom, miszter, de nem tehetek a kívánsága szerint. Lelkiismeretem azt parancsolja, amit az imént mondtam és én aszerint cselekszem.

BEK. — Óh, nem tesz semmit! Mi azért fogunk még találkozni.

P. ANG. — Én is óhajtom ezt, persze mint jóbarátok, noha működésünk elüt egymástól.

BEK. — Helyes! Működésünk elüt egymástól (*Szenghez*) óh, te drága kicsikém, te olyan vidám és boldog vagy!

SZENG. — Legyen nyugodt, mindig ilyen vagyok.

BEK (*Lamhoz ámulva*). — Ön itt, Lam úr?

LAM. — Igen, itt. Mi van ezen csodálkozni való?

BEK (*halkan*). — És édesatyja?

LAM. — Édesatyám? Mit akar ezzel mondani?

BEK. — Tudja-e, hogy ön itt van?

LAM. — Igenis, tudja.

BEK. — Nos és megengedi?

LAM. — Az akarat szabad és minden emberi kényszerítéstől független.

BEK. — De . . . megengedi ő?

LAM. — Ez olyan ügy, ami egyedül én rám tartozik. Önnek igazán kevés köze van hozzá.

BEK. — Ön nem felel a kérdésekre.

LAM. — Azt hiszem, az nem is szükséges.

BEK. — Igazán, azt hiszi?

LAM. — Igazán, azt hiszem!

BEK. — Én az ön édesatyjának a barátja vagyok.

LAM. — Uram! Talán tönkre akar tenni egy olyan barátságot, amely eddig védelmébe fogadta önt?

BEK. — Ezt nem értem.

LAM. — Annál jobb önre nézve. És jegyezze meg jól, hogy nem holmi csavargóval van dolga, hanem annak a fiával, aki méltónak tartotta önt arra, hogy a vendégjogot élvezze házában. *(Hidegen meghajálnak egymás előtt.)*

ALAJOS. — Éljen! Ez jó volt! Szeretném összecsókolni Lamot.

MENG *(az egészről nem értett semmit)*. — Mi az?

ALAJOS *(hallgatást jelez, mert P. Angelusz megjelenik a lépcsőkön)*.

MENG. — Atyám, elhoztam a rizst, de segítségre volna szükségem, hogy a többit is elhozzam.

SZENG. — Majd én elmegyek velem!

P. ANG. — Menj te is, Alajos!

ALAJOS. — És az elutazáshoz való! . . .

P. ANG. — Későbbben indulok, vagy lehet, hogy csak holnap reggel. Már esteledik és nem akarok éjszaka úton lenni!

ALAJOS. — Annál jobb. Mindjárt lenyergelem a lovat.
(*el mind.*) (*Csak P. Angelusz és Lam maradnak.*)

9. J E L E N E T.

P. ANGELUSZ, LAM.

(*Lam gondolataiba mélyedve hallgat, P. Angelusz feléje megy.*)

P. ANG. — Ismerted őt már előbb is?

LAM. — Igen. Két nap óta édesapám vendége.

P. ANG. — Miért épen az övé?

LAM. — A múlt évben ismerkedtek meg Hongkongban és azóta állandóan leveleztek egymással.

P. ANG. — De most itt akar megtelepedni.

LAM. — Tudom . . . Templomot akar építeni. Azt mondja, ez kísérlet akar lenni, még arra az esetre is, ha a többi angol hitszónok nem is követi őt. Ez északamerikai módszer.

P. ANG. — Aha! Most már értek mindent!

LAM. — Tömérdek pénze van.

P. ANG. — A második küzdelem. Erre ugyan nem számítottam.

LAM. — Pedig ez a harc egyre hevesebb lesz. A prédikátornak egész sereg ajánlólevele van, amelyben magas állású személyiségek ajánlják őt az ország előkelőinek pártfogásába.

P. ANG. — Ez mindenesetre nehéz megpróbáltatás lesz, talán az összes eddigieknél nehezebb, mivelhogy ezek nem fognak nyílt kártyákkal játszani, hanem titokban áskálódnak ellenünk és akkor és ott csapnak le ránk, amikor és ahol a legkevésbé várjuk.

LAM. — Bátorság, atyám! Én is készen állok, hogy megvédelmezsem önt!

P. ANG. — Tudom jól, és azt is, hogy a szíved hűséges. Egy idő óta szakadatlan harc az életem. És noha csak apró ütések kaptunk, mégis erőnkbe és vérünkbe került a küzdelem.

LAM. — Hogyan? Harc folyt ellened?

P. ANG. — Igen. Bizonyos arcok, amik eleinte barátságosan mosolyogtak, később elkomolyodtak, ha találkoztam velük, sőt elfordultak tőlem; bizonyos ajtók, amelyek azelőtt tárva-nyitva álltak, most bezárultak előttem. Valóságos szorongató gyűrű vesz körül, ami egyre szűkebb lesz anélkül, hogy a mozgató kart, az igazgató szellemet sikerülne meglátnom, kifürkészmem.

LAM. — De hát ki lehet az ellenséged? Hiszen a te házad minden szegény, minden nyomorúlt előtt nyitva áll, mindenki a testvéred és a kezed kizárólag jót cselekszik.

P. ANG. — Mégis érzem, hogy van egy elkeseredett ellenségem. Ezer apróság figyelmeztet rá, amely kicsiségek egyenkint nem jelentenek semmit, de összességükben valóságos akadályt képeznek. És neked . . . neked bevallom, hogy félek.

LAM. — Te félsz? Atyám! Hogy' lehet ez? Hiszen te hegyeket és tengereket győztél le anélkül, hogy fá-

radságot éreztél volna, a csupasz földön aludtál, úgyszólván csak giz-gaz növényekkel táplálkoztál, szomjúságot poshadt vízzel oltottad el, ismeretlen emberek között éltél, akik talán ellenséged is voltak.

P. ANG. — Igen ám, az nyílt harc volt! Tudtam, ki ellen kell harcolnom. Most csak a hurkot érzem, amit a nyakamba dobtak és ami egyre jobban összeszorul a torkom körül, de az irányító, mozgató kezét nem látom. Sőt ez a körutazás, amit évente meg szoktam csinálni, most nehéznek, majdnem kivihetetlennek tűnik fölöttem. Ha nem tudnám, hogy odafent Valaki örökösödik lépéseim fölött és számon tartja cselekedeteimet, bizony itthon maradnék.

LAM. — Elutazol holnap reggel?

P. ANG. — Mihelyt pirkad, azonnal.

LAM. — És mi lesz velem, a lelkemmel, a te szavad nélkül?

P. ANG. — Az én szavam? Olyan semmiség az, hogy igazán nincs semmi értéke.

LAM. — De a szívedből fakad!

P. ANG. — Az már igaz! Én mindnyájatokat szeretlek, mintha a tulajdon gyermekeim volnátok, azokat is, akik engem ezidő szerint még nem is ismernek. És ez a szeretet a szívemből árad, amit egészen arra a nemes munkára áldoztam föl, hogy titeket mind Krisztushoz vezesselek. (*Lam leül*). Eljön a te napod is és immár közel van; az öröm napja lesz az, amelyen nemcsak a lelked, de a szellemed is megújul. Te, egy hatalmas úrnak a fia, dicsőséges jövő előtt állasz. Teljes lész az Isten kegyelmével és ez a kegyelem

belőled, a bölcs ifjúból kiválasztott apostolt formál
majd, a te pogány testvéreid apostolát!

LAM. — Szavaid csadálatos fénnel világítanak bele a
lelkembe!

P. ANG. — Beszereztem számodra a szent könyvet,
Krisztus evangéliumát; olvasd buzgón, olvasd lassan
és fontolj meg benne minden szót, nehogy félreértsd,
hanem épülj belőle! Iróasztalomon van, várj csak!
(*el a házba*).

10. J E L E N E T.

VONG, 3 SZOLGA, ELŐBBIEK.

(*Vong a háttérből közeleg kíséreléssel, árnyékuk erősen
előre vetődik a hold fényében; majdnem vonszolják ma-
gukat. A ház ajtajához mennek, rajtaütéshez készen.
Vong a fiához megy, aki gondolataiba mélyedve ül.
Vong megérinti őt.*)

LAM. — Ki az? Óh, ön az, atyám! Mit keres itt?

VONG (*ujját a szájára teszi*). — Csönd!

LAM (*észreveszi a szolgákat*). — És a szolgák? Mit
akarnak cselekedni?

P. ANG. (*jön, kezében az Evangéliummal*). — Lam, itt
a szent Könyv. (*lejön a lépcsőkön*). Őrizd meg jól!
(*Lam szólni akar, de Vong megakadályozza, egyut-
tal jelt ad szolgálóinak, akik rárohannak P. Angelusra,
aki elfojtott kiáltást hallat, azután a szolgák el-
cipelik*).

LAM. — Atyám! Ez ördögi cselekedet, amit ön művel!

VONG. — Lam! Térdre!

LAM. — Óh, mit tett ön!

VONG. — Térdre, ahogyan törvényeink előírják! (*Lam sírva letérdel*). És most érintsd meg a padlót homlokoddal azon helyen, amelyet én a lábaimmal megtapostam! (*Lam keresztbe teszi karjait a mellén, homlokát a padlóhoz érteti. Mindaddig így marad, míg Vong eltávozik*).

(FÜGGÖNY.)

MÁSODIK FELVONÁS.

Szín: Vong házában kínai értelemben gazdagon berendezett terem, amelyben azonban sok európai tárgy is akad. Háttérben a ház belsejébe vezető ajtó, jobbra ajtó Lam szobájába. Balra is ajtó a ház belsejébe és Vong szobáiba.

1. J E L E N E T.

SZU-VAI-LI és LAM.

LAM (*ül, kezében könyv*). — Köszönöm az emléket, amivel ön megajándékozott; hálásan köszönöm.

SZU. — Ez a legújabb kiadás. Európai módon van bekötve, ahogyan önnek tetszik.

LAM. — Nagyon köszönöm! Könyvtáram egyik legbecsesebb darabja lesz.

SZU. — Szobájába zárkózva kell buzgón olvasnia és lelkét e könyv szavaival táplálnia.

LAM. — És hiszi, hogy ez valóban sikerülni fog?

SZU. — Biztosan hiszem. Az emberiség milliói merítik bölcsességüket a könyvből, mint egy kiapadhatatlan forrásból.

LAM. — Merítenek, de nem csillapítják szomjúságukat.

SZU. — Hogy' mondja?

LAM. — És nagy ürességet éreznek szívükben, amit ez az írás nem képes kitölteni, nagy vágyódás támad bennük a világosság iránt, amelyet nem pillanthatnak meg, forró kivánság gyötri őket valami szellemi ki-elégítés után, sokkal előbb után, mint amit e könyv bölcs szerzője adhat.

SZU. — Furcsán és idegenül hangzik, amit ön mond.

LAM. — Kopróbált igazság.

SZU. — Ön, aki annyit tanult, aki tanulmányait a mi egyetemünkön fényes eredménnyel végezte, ön nem ismerné föl Konfúcius tanainak a szépségét?

LAM. — De igen fölismerem, de azok nem elégítenek ki engem. Egész napokat és éjszakákat töltöttem azok tanulmányozásával. Konfúcius, Buddha, Lao-ce, mind tudást ígérnek, de mindegyikből hiányzik valami; az, amit a szív keres, a lélek kíván, amit maga az ész is szükségesnek vall.

SZU. — És mi az?

LAM. — Mi? Egy istenség . . . vagy mit is beszélek! az Istenség!

SZU. — Óh be mennyit talál ön a mi vallásunkban! Láthatja, hogy a hívőknek milyen óriási tömege hajlong templomainkban az arany istenszobrok előtt. És akkor ön arról panaszkodik, hogy nálunk nem talál egy istenséget?

LAM. — Sőt nagyon is sokat és épen azért nem az igazit. Azt, amelyik az erényt tanítja és nem magasztalja a bűnt, a huzugságot és ártatlanságot karba öltve, rablást és tisztaságot összeölkezve, ami fölött ott vgyorog a hívők torz istene. Ez az igazság.

SZU. — Nos hát mit óhajtana ön?

LAM. — Olyan Istent, aki a szeretet Istene, a jóságé, a tökéletességé, aki kitárt karokkal várja a hozzá sietőket, aki nem csupán az igazság, hanem a jótéka-
 akarási Istene, olyan Istent, aki édes atyja a terem-
 ményeknek.

SZU. — Most már értem, miért nem jár egy idő óta a
 templomunkba! Az ön szívéen jégkéreg van.

LAM. — Jégkéreg? Sőt! Tűz lobog a szívemben, egész
 lángözön, a vágyódás, a törekvés lángtengere, a kí-
 vánság az igazság után, amit ön nem adhat meg
 nekem, amit ön nem . . .

SZU. — Nagyon nehezek a szavai. Gondolja meg jól,
 hogy ebben a tartományban sokak szeme függ önön,
 mint egy magasabb lényen és az ön viselkedése töb-
 beket is a kétség útjára vezet.

LAM. — Az én személyem oly kicsi . . .

SZU. — Nem szabad ilyennek lennie! Nyílt hitvallást
 kell tennie!

LAM. — Melyik hitről?

SZU. — Az ön szívében tehát semmilyen hit sincs már?

LAM. — Az, amit ön hisz, nincs benne.

SZU. — Mit ültet hát a helyébe?

LAM (*fölkáll, megfontoltan*). — Egy Istent, aki értem,
 tisztára szeretetből, emberré lett.

SZU (*vigyorogva*). — Óh! Óh! Nagyon jól ismerem
 ezt az emberré lett Istent! Az európai pap nagyon
 jól tanítja önt!

LAM. — És én büszke vagyok rá.

SZU. — Konfúciuszb büntesse meg őt!

LAM (*fölszólva*). — Bonc! Válogasd meg a szavaidat és gondold meg, hogy jelenlétemben épen úgy kell tisztelned barátaimat, mint enmagamat!

SZU. — Bocsánat! Nem volt szándékom megsérteni önt.

2. J E L E N E T.

ELŐBBIEK, BEK.

BEK (*háttérből jön, Lamhoz*). — Óh, végre megtaláltam önt! Egész reggel a szobában ül, teáját a szobában issza meg, reggelijét itt költi el, ebédjét szinte; ön valósággal láthatatlan.

LAM. — Sok dolgom van.

BEK. — Nagyon meglepett, hogy tegnap a katolikus pap házában találkoztam önnel.

LAM. — Engem még inkább meglepett, hogy önt ott láttam.

BEK. — Óh, én európai vagyok! Udvariassági látogatást tettem.

LAM. — Amit ön most mondott, az nem födi a valóságot.

BEK. — Az ön atyja beszélt a papról és az indított arra, hogy meglátogassam őt.

LAM. — Ön nagyon gyerekesnek tart engem, miszter Bek!

BEK. — Neem!

LAM (*a bonchoz*). — Beszélt már önnel miszter Bek az építendő új templomról?

SZU. — Valamit mondott róla, de az nem ejt minket kétségbe. Én ismerem a mi népünket.

LAM. — Helyes. Mit szól ön az új valláshoz, amit itt terjeszteni akar?

SZU. — Nem ismerem, tehát . . .

LAM. — . . . épen azért hagyja őt szabadon cselekedni, nem igaz? Ezt akarta ön mondani? Ön is túléretlennek tart engem. (*Bekhez*) Ön az európai vagy észak-amerikai politika módszere szerint dolgozik. Mosolygás az arcon, barátságos hajlongás, meleg kézszorítás, sőt akár egy ajándékba adott aranypénzdarab...

BEK. — Mit akart ezzel mondani?

LAM. — Ajándékokat oszt szét a gyermekek között, hogy ezáltal megnyerje őket magának, titokban pedig kiveti rájuk a hálóját.

BEK. — Miszter Lam!

LAM (*gúnyosan nevet*). — Ne vágjon olyan csúnya európai vagy északamerikai politikus-arcot, miszter Bek! (*a bonchoz*) Ön pedig, hagyja őt békében működni! Noha szívében haragot érez iránta, de a szemébe azért csak mosolyogjon édesen, mert hiszen önnek is fontosabb az angolok aránya, mint a vallása.

SZU. — Engem senki sem vásárolt meg pénzen!

LAM. — Látszólag igaza van. Balkezevel elhárítja a pénzt, a jobbkezevel zsebre vágja. Ismerem önt nagyon jól! És így megengedik neki, hogy dolgozzon itt, tiltakozás nélkül, vele egyetértve, mert jól tudják, hogy tulajdonképpen nem is ő az, aki dolgozik, hogy ő csak báb . . .

BEK. — Ohó!

LAM. — Képletesen szólva! Ő a mozgó kar, vagy a lélek, ha így jobban tetszik, de a szellem, aki akar, aki parancsol, számol, messze van innét, talán Euró-

pában vagy Északamerikában és Angliának hívják, esetleg Egyesült-Államoknak . . .

BEK (*majdnem lelkesen*). — Óh nem! Nem!

SZU. — Ez nem lehet!

LAM. — Ezt minden bizonyíték nélkül mondja, pedig jobban érti a dolgot, mint én. Így dolgozik ön a mi országunk, a mi fajtánk érdekében, ön, akinek első-sorban volna kötelessége a mi védelmünkre kelni, ön, akinek olyan nagy hatalma és befolyása van a népre, ön elkezdi alattomos aknamunkáját egy új keresztény, evangélikus, európai, persze mindenekelőtt angol avagy amerikai egyház alapításával, alátámasztva bizonyos fajta ügynökökkel és ezt az egész munkát bekenik kívülről a vallás mázával, belekapcsolják érdekkörükbe a Biblia-társulatokat és olyan kitünően dolgoznak, hogy az ország lassan-lassan, szinte észrevétlenül alkalmassá válik a tulajdonképeni működésre: a kereskedelem megkaparintására, s ha ez is megvan, következik a politikai hatalom, a megszállás, a teljes leigázás, az európai kultúra és civilizáció szent nevében. Ez az a bizonyos dicső angol gyarmatosítási politika! Rázzák meg egymás kezét, uraim, mert önök valóban méltók egymáshoz! (*balra el*).

BEK (*kis ideig némán áll a meglepetéstől*). — Ezt jelenteni fogom Londonba. Ilyesmit nem vártam egy kínaitól.

SZU. — Nem közönséges ember! Azt hiszem, még sok bajunk lesz vele.

BEK. — Gondolja?

SZU. — Biztosan tudom. Ez a katolikus pap valóság-gal megbabonázta. Én egészen jókor figyelmeztettem

az apját a veszedelemre, de Vong leintett. Azt mondta, alaptalanul aggódom, mert Lam kimagasló szellem, akit nem lehet behálózni s aki ép ellenkezőleg, tönkreteszi a pap művét.

BEK. — És megengedte neki, hogy eljárjon a misszióba?

SZU. — Sajnos, megengedte. Mikor pedig észrevette, hogy Lam szívében a katolikus vallás kezd gyökeret verni, megkísérelte őt a pap ellen bujtogatni, de ez nem sikerült neki. A legerősebb ellenállásra talált. Lam sohse játszott volna az apja szerepét.

BEK. — De legalább megtiltotta neki a további látogatásokat?

SZU. — Próbálta, de hiába. Nincs hatalom, mely távoltarthatná a paptól, akinek a befolyása, különösen a szegény népre, mindjobban növekedik, erősödik. Sajnos, a mi hátrányunkra. Csakhogy most más eszközök következnek.

NING (*balról*). — Szu-vai-li!

SZU. — Mit akarsz?

NING. — Vong kéret magához.

SZU (*Bekhez*). — Bocsánat! (*balra el*).

3. J E L E N E T.

BEK, LAM.

BEK (*hintaszékbe ül, cigarettára gyujt*). — Ez a fiatalember sokkal ravaszabb, mint ahogy kívülről látszik.

LAM (*jobbról jön, meglátja Beket*). — Ön még mindig itt van, miszter? Azt hittem, már régen kisétált.

BEK. — Már kint voltam ma reggel. Napi sétámat leg-

jobban szeretem korán reggel megtenni, akkor még nem olyan nagy a hőség és az ember nem bágyad el olyannyira. A gyönyörű Kék-folyam partjain jártam. Igazán felséges víz!

LAM. — Az ég kedves kékje tükröződik a szép folyam vizében.

BEK. — Ön nem megy sétálni?

LAM. — Most nem; talán majd később.

BEK. — És akkor a misszióba megy?

LAM (*jól szemügyre veszi*). — Talán (*szünet — rajtaütésszerűen*) Hová zárták be őt?

BEK (*ámulva*). — Kit?

LAM. — Ön jól tudja, kiről beszélek! A támadást együtt eszelték ki.

BEK. — Biztosítom önt, hogy egyetlen szavát sem értem.

LAM. — Páter Angeluszt orvul megtámadták, elhurcolták és ki tudja, hová börtönözték be!

BEK. — Óh! Igaz ez? Mikor?

LAM. — Tegnap este, alig hogy ön elhagyta a missziót.

BEK. — És ön azt hiszi, hogy én . . . ? Oh nem! Hogyan is tételezhet föl rólam ilyesmit! Talán még helyén van az eszem! Nem vagyok bolond ilyesmit cselekedni! És még hozzá egy európaival! Nem óhajtok összezördülni a konzuljával.

LAM (*észbekap*). — Ah, persze, a konzul! Erre nem is gondoltam. Persze, igaz! (*el akar menni*). (*Belülről szóvita hangzik*).

BEK. — Hová indul most?

LAM. — Bocsánat, egész más tervem támadt. (*balra el*).

4. J E L E N E T.

BEK, SZENG, NING.

SZENG (*belül*). — Én pedig azt mondom neked: igenis!

Csak hadd beszéljek veled, majd meglátod.

NING. — Csendesen!

SZENG. — Csak ne ijedj meg, majd meglátod, hogy én nyélbe ütöm.

NING (*belép*). — Miszter Bek, ez a fiú keresi önt.

SZENG. — Óh, uram, érdemesítsen arra, hogy meghallgat!

BEK. — Nini, az én drága kicsikém! Gyere csak hamar ide! Mi baj? (*Ning el*).

SZENG. — Óh uram, ön olyan jónak látszik, tegnap este is egy aranyat adott nekem. Azt mondtam hát magamnak: eredj hozzá, ő biztosan segít rajtad. Akar-e segíteni rajtam?

BEK. — Nagyon szívesen. Miről van szó?

SZENG. — Elhurcolták páter Angeluszt. Sehol sem találjuk.

BEK. — Tudom . . .

SZENG. — Csakugyan? Ön tudja? Hol van hát? Vezessen engem oda! De kérem, rögtön!

BEK. — Óh, de nagyon sietsz! Én is csak néhány perce tudom.

SZENG. — Hol van, kérem?

BEK. — Hja, azt magam sem tudom.

SZENG. — Óh uram, legyen oly jó és mondja meg, ha mégis tudná! Ha sejtené, milyen keserves éjszánkánk volt! Alajos meg én és Meng átkutattuk az

egész falut, a vidéket keresztül-kasúl. Nincs, sehol sincs! Minden sötét árnyékban őt láttuk utóbb, de hiába, nem akadtunk rá!

BEK. — Mikor vettétek észre eltűnését?

SZENG. — Nagyon későn. Alajos üzenetet vitt a szomszéd községbe s mikor visszatért, üresen találta a házat. Eleinte nem gondolt semmi rosszat, azt hitte Páter Angelusz a faluba ment valakihez látogatóba. De az idő múlt és ő nem jött . . . nem is került elő többet.

BEK. — De hát ez nem tűnt föl senkinek?

SZENG. — Senki. Csak egy öreg ember látott tegnap késő este néhány férfit, akik sietve futottak és vállukon vittek valamit, ami emberi testhez hasonlított.

BEK. — Merre felé mentek?

SZENG. — A falu felé. Többet nem tud az az ember.

BEK. — Nagyon furcsa történet!

SZENG. — Mi lesz most?

BEK. — Én igazán nem tehetek semmit, mert még kevesebbet tudok, mint te.

SZENG. — Adjon legalább tanácsot: mit tegyünk? Gondolja meg, hátha bántották őt? Pedig ő mindenkivel csak jót tett! Ha látná, milyen fölzúdulás van a misszióban! Az emberek jönnek-mennek, sokan sírnak, utána kérdezősködnek. Nem csoda, hiszen az apánk volt! Óh, uram, segítsen rajtunk! Igérje meg, hogy segíteni fog!

BEK. — Csak nyugalom! Mit ígérhetek én? Nem vagyok rendőr. Különben is, ha engedte magát elfogadni, az annyit jelent, hogy nyilván elkövetett valamit . . .

SZENG (*fölháborodva*). — Mit mond? Hisz' mindenki szerette őt!

BEK. — Kedves fiam! A látszat sokszor csal. Lehet, hogy ez a katolikus pap haragosokat szerzett magának és aztán ezek . . .

SZENG. — Mit ezek? No, csak mondja tovább!

BEK. — Ezek aztán eltávolították őt. Akkor pedig jaj neki!

SZENG. — Ezt ön olyan hangon mondja, mintha örülne rajta!

BEK. — Azt épen nem!

SZENG. — No, körülbelül! Köszönöm a fölvilágosítást! Többé nem fogom háborgatni.

BEK. — De, kedves kicsikém, ne vedd annyira szívedre a dolgot.

SZENG. — Tehát ön semmit sem tehet értem?

BEK. — Majd meglátom, mit tehetek; mindenesetre megkísérlem, hogy teljesítsem kívánságodat.

SZENG. — Majd meglátom . . . megkísérlem . . . ! Ismerem már ezeket a szavakat! Azok beszélnek így, akik le akarják rázni nyakukról a tolakodókat, még hozzá szép szavakkal, szép, de üres szavakkal!

5. J E L E N E T.

ELŐBBIÉK, LAM.

SZENG (*megpillantja Lamot, aki jobbról jön*). — Óh Lam, végre láthatlak! Jaj, ha tudnád . . .

LAM. — Mindent tudok. Hol van Meng?

SZENG. — A misszióban. Ha látnád, milyen fölfordulás van ott? Jöjj te is oda!

LAM. — Majd odamegyek. De most te siess oda és küldd ide hozzám Menget; de rögtön jöjjön (*hal-kan*). Jelentkezzen Ningnél, ő majd hozzám vezeti. Add oda neki ezt a lapocskát! Siess!

SZENG. — Hol van az atya?

LAM. — Még nem tudom, de légy nyugodt: kinyomozzuk és visszaadjuk szabadságát. Eredj már! (*háttér felé el*).

SZENG. — Egy pillanatra! (*Lam után akar menni, de meglátja Beket — gúnyosan.*) Majd meglátom . . . megkísérlem . . . óh kedves, drága nagyocskám!

BEK. — Na megállj, te csirkefogó! Ezért adtam az este az aranyat?

SZENG. — Oh, hol van az már! A Nan-ling családnak ajándékoztam, mert olyan szegények, hogy majd éhen halnak. Ez az egyetlen pénzdarab, ami öntől származik és jót tett.

BECK. — Mindjárt gúzsba kötöttetek!

SZENG. — Ahhoz nincs joja, mert én követtem el a jótettet, nem ön! Isten önnel! (*arcfintorgatással*). Maradok az ön kedves, drága kicsikéje! (*gyorsan el*).

BEK (*dühösen fölugrik, meg akarja fogni*). — Megállj csak! Ha megfoglak!

6. J E L E N E T.

VONG, SZU-VAI-LI, BEK.

VONG (*balról jön Szu-vai-livel*). — Mit csinál miszter?

BEK. — Épen most volt itt egy kis csirkefogó a misszióból és egészen felbőszített a szemtelenkedésével.

VONG. — Higyje el, nem sokáig fog már tartani!

SZU. — Legfőbb ideje, véget vetni ennek a kihívó szemtelenkedésnek, ami itt folyik az ország kellős közepén és mérhetetlen károkat okoz nekünk. Kénytelenek vagyunk tűrni egy ilyen egyéniséget, aki állandóan harcban áll velünk!

VONG. — Ez az egyéniség már nem árthat nekünk.

SZU. — Hogy-hogy?

VONG. — Én gondoskodtam róla, hogy ne árthasson többet.

SZU. — Hogyan? Ön?

BEK. — Ah! Ön hurcoltatta el? Hol van?

VONG. — Lakat alatt, jó helyen, ahol nem is sejti senki.

BEK. — De a rendőrség, a konzulja, vagy ki tudja, kicsoda, keresni fogja!

VONG. — Egy kínai ház hozzáférhetlenebb, mint a legerősebb vár és titokzatosabb, mint egy európai középkori lovagvár.

BEK. — De ha megszökik? Gondoljon a következményekre!

VONG. — Nem fog megugrani. Egyetlen ajtaja van börtönének és ez olyan erős, mint a szikla. A hatóságoktól pedig nem félek; az elhurcolást fiamon kívül senki sem látta.

BEK. — A fia látta? Tőle jobban kell félnünk, mint egy egész hadseregtől.

VONG. — Ő jól ismeri a gyermekek törvényét, mely minden más törvénynél erősebb.

BEK. — Megjegyzem, hogy értesüléseim szerint az egész misszió forrong. Onnan is megtudhat valamit a konzul.

VONG. — Ön egyre a konzullal hozakodik elő. Hol van az a konzul? Itt nincs. A legközelebbi Tiencinben székel, egy heti járőföldre. Egy hét elegendő idő ahhoz hogy minden áruló nyomot eltüntessünk. *(hevesen)*. Ha pedig szolgálaim közül látta volna valaki a támadást, bizonyára lesz elegendő esze és nem mer ujjat húzni Vonggal, nem lesz bátorsága följelentést tenni ellene. *(mellére üt)* Vong a császár barátja volt és ifjúkori pajtása a kínai köztársaság jelenlegi elnökének!

SZU. — Mi a további terve vele?

VONG. — Egészen egyszerűen eltüntettem.

BEK. — Veszélyes terv! Gondolja meg jól! Mégis csak európai. Kényszerítse rá, hogy szüntesse be a működését, ez is elegendő.

VONG. — Ön nem ismeri ezt az embert! Én azonban beleláttam a veséjébe. Veszedelmes ember nagyon! Nincs benne félelem vagy gyávaság, hajlíthatatlan, kemény, gerinces férfi! Soha sem lehetne rávenni, hogy távozzon innen.

BEK. — Nagy befolyása van a népre?

VANG. — Valóságos hatalma! Szelidségével, egyszerűségével, gyermekes kedélyével meghódította a falút. Nem a gazdagokkal foglalkozik, hanem a gyermekekkel és szegényekkel. Főleg azokkal az elhagyatott gyermekekkel, akikkel senki sem törődik, akik úgy nőnek föl az utcán, mint a gaz. Ezek az elvadult gyermekek voltak az első tanítványai, hívei. Eleinte mosolyogtunk rajta. Idegenszerű volt a módszere nekünk, hogy egy pap a gyermekekre veti magát.

Gondoltuk, ha a gyermekek megunják szegényes kis ajándékait, majd a faképnél hagyják úgylis . . .

BEK. — És nem így történt talán?

VONG. — Bizony nem és ezt csak későn vettük észre. Ezek a kis csavargók, akiket képteleneknek tartottunk akár mélyebb érzelmekre, vagy munkára, lettek az első apostolai. És még hozzá milyen apostolai! Kengyelfutó apostolok! Nem sok idő múlva a nagyok is beleestek hálójába. Szelid lénye megigézte őket, finom mosolygásával meghódította szívüket. Jóságával lefegyverezte az embereket, csodálkozva látták, milyen egyszerűen él, semmit a maga kényelmére meg nem tart, mindenét szétosztja a szegények között. A szegényeket éppen a nagylelkűségével hódította meg . . .

SZU. — Ennek az állapotnak véget kell vetni! Nagyon sok kárt okoz nekünk.

BEK. — De honnan veszi a munkájához szükséges tömérdek pénzt?

VONG. — Európából kapja, a hazájából. Ott akadnak emberek, akik önzetlenül adakoznak. És ez a támogatás, amit a kisebb-nagyobb alamizsnák által nyer, képesíti őt itt a működésre. Hej, ha ezt az adakozást be lehetne szüntetni! Egyszeriben összeomlana a munkája és kénytelen volna fölszedni a sátorfáját. Mehetne haza innen!

BEK. — Ön lehetetlenséget óhajt. Talán félesztendeje jártam Magyarországon és a saját szememmel láttam, milyen nagy a lelkesedés ott a miszióügy iránt. Missziósegyletek léteznek, amelyek gyűjtik a pénzt

és ezekben az egyletekben mélységes hit és vallásosság él. Önfeláldozásuk, nagylelkűségük pedig páratlan. Épen ez a tapasztalat indított minket arra, hogy mi is pénzzel dolgozzunk, de nem értem az egészet, eddig semmi eredményt sem értünk el. Belőlünk hiányzik valami, amit nem tudok megnevezni . . .

VONG. — Önökben nincs önzetlenség, nincs meg az ügy iránti meggyőződéses odaadás, önfeláldozó munka, nincs hitük, ami őt lelkesíti, nincs meg az ő életének a tisztasága, a földi javak megvetése, ami olyan követőt szerez neki . . .

BEK (*gúnyosan*). — Még az ön házanépe közül is!

VONG (*fájón*). — Még innen is. Elrabolta tőlem a tulajdon fiam szívét, tönkre pusztította álmaimat. Ezért megbosszulom magamat rajta. Pedig a kínai bosszúja félelmetes, mert nem ismer habozást, sem fáradságot, pihenést.

SZU. — Okvetlenül el kell tűnnie innen!

BEK. — Az eltüntetés módja kissé veszélyes. Nem gondolják?

VONG. — Önben nincs bátorság.

SZU. — És házát leromboljuk elrettentő példa gyanánt . . .

VONG (*elgondolkozva járkál*). — Holnap ilyenkorra ő már nincs . . . a misszió is leégett! . . .

SZU. — A gyújtogatást bízza rám! Szeretném a körmeim közé kaparítani az Istenét!

BEK. — Mit mond?

SZU. — A templomban tartja elzárva az Istenét. (*Saját magát tüzeli — vakbuzgón.*) Markomban akarom

szorongatni, hogy bosszút álljak rajta és fölláldozom az én isteneimnek, mint égő áldozatot, kiengesztelésül.

VONG. — Azt megteheti. Igazán nem érdekel az Istene.

BEK. — Ez az egész dolog nem tiszta és épen ezért én nem akarok részt venni benne.

VONG. — Nem akar sétálni egyet? Ha esetleg lovagolni akar . . .

BEK. — Óh, szívesen!

VONG (*a gongra üt*). — Elmehet messzebbre is lóháton. Ott, ahol a Kékfolyam tóvá szélesedik, nagyon szép a vidék. (*a belépő szolgálhoz*). Nyergeld föl a lovat! (*szolga el*).

BEK. — Akkor hát én is fölkészülök. (*el*).

VONG. — Helyes. (*Szuhoz*). Ez is csak addig maradhat itt a faluban, ameddig a mi érdekünket szolgálja. Mihelyt nincs rá szükségünk, értésére adjuk, hogy legjobban cselekszik, ha tovább áll. Vele szemben más eszközöket kell használnunk. Anglia erős és kezei mindenüvé elérnek.

SZU. — Semmiesetre sem szabad neki itt templomot építeni.

VONG. — Legyen nyugodt, ehhez nem elég a pénze; másra is szüksége volna, csakhogy az hiányzik nála. Hagyjon most magamra, mert a fiammal akarok beszélni. Nézzen el addig a misszióházhoz! (*kikiséri Szut a kijáratig*).

SZU. — Ne aggódjék! Még ma éjjel fölgyúlnak az örömlángok! (*mindketten el balra*).

7. J E L E N E T.

NING, LAM, később MENG.

(*Ning balról jön, ahol Vong és Szu távoztak; bezárja az ajtót és figyel.*)

LAM (*jobbról*). — Mit csinálsz?

NING. — Épen téged kereslek. Meng megérkezett.

LAM. — Hol van?

NING. — Ott. Senki sem látta őt.

LAM. — Apám . . . ?

NING. — Szobájába vonult.

LAM. — És miszter Bek?

NING. — Sétalovaglást csinál. Sokáig csevegtek itt és...

LAM. — Kihallgattad őket? (*Ning fejével int*). Mit beszéltek?

NING. — Fontos dolgokat. Meg akarják gyilkolni a katolikus papot és a missziót felgyújtani.

LAM. — Ennyire elvakítja őket a gyűlölet?

NING. — Aztán még valamit! De azt nem értettem meg egészen. A bonc el akarja rabolni az Istent, hogy feláldozhassa.

LAM. — A keresztények Istenét, hogy feláldozza? Micsoda örült terv!

NING. — Nem tudom biztosan, mert erről épen távozóban beszéltek és el kellett rejtőznöm.

LAM. — Csakugyan azt mondták, hogy felgyújtják a missziót? És hogy megölik a páttert?

NING. — Egészen tisztán hallottam. Ez bizonyos!

LAM. — És a viaszlenyomát?

NING. — Itt van. (*viaszdarabot vesz elő zsebéből*).

LAM. — Pontos? Megfelel a kulcsnak?

NING. — Egészen pontos. Mialatt itt beszélgettek, a te atyád szobájába lopóztam. A kulcsot mindig a kis festékes dobozában tartja. Tegnap este magam is láttam, hogy odatette be. Három perc alatt készen voltam; épen akkor jött apád.

LAM. — A többiek nem látták?

NING. — Senki.

LAM. — Nagyon helyes, Ning! Te most nagy jót cselekedtél és én még majd meghálálom ezt neked.

NING. — Én boldog vagyok, hogy téged örülni látlak.

LAM. — Vezesd ide Menget! (*Ning el. Lam a viaszt vizsgálja. Meng belép*).

MENG. — Itt vagyok. Mit akarsz?

LAM. — Páter Angelusz itt van.

MENG. — Itt? A te házában?

LAM. — Itt. Apám zár alatt tartja.

MENG. — Ő támadta meg?

LAM. — Igen, tegnap este.

MENG. — És miért nem jöttél a misszióba, hogy ezt közöld velünk?

LAM. — Mert én magam is rab vagyok a házában.

MENG. — Hol van a páter?

LAM. — El van zárva, a börtönnél is rosszabb helyre, ahonnan nincs szabadulás, ahol el kell pusztulnia, hacsak mi meg nem szabadítjuk.

MENG. — Vezess hozzá!

LAM. — Nem lehet! A kulcs apámnál van.

MENG. — Vedd el tőle!

LAM. — Lehetetlenség!

MENG. — Dehát miért nem mondtad ezt meg nekünk mindjárt?

LAM. — Mert én magam is alig kis ideje tudtam csak meg. Nem tudtam hol van? Ning, a szolgálóm, aki téged is idevezetett hozzám, alig negyedórája közölte velem a helyzetet.

MENG. — Igen, te hivattál engem. Mit óhajtasz tőlem?

LAM. — Ez a páter Angelusz börtöne kulcsának a lenyomata. Meg tudnád csinálni ez után a kulcsot?

MENG. — Könnyen.

LAM. — Mennyi idő alatt készítenéd el?

MENG. — Körülbelül két-három óra alatt.

LAM. — Dolgozz csak szorgalmasan s ha készen vagy, hozd ide a kulcsot. Este felé tartózkodj itt a közelben, hogy kéznél legyél, ha a páter megszabadítása elkövetkezik.

MENG. — Azonnal hozzálátok! Sietek!

LAM. — Aztán figyelmeztess a többieket, hogy vigyázzanak, mert föl akarják gyujtani a missziót.

MENG. — A te apád?

LAM. — Nem ő, más valaki.

MENG. — Légy nyugodt, a helyünkön leszünk! De gyere te is oda!

LAM. — Nem ígérhetem meg biztosan, de minden lehetőt megteszek. Sőt . . . estefelé magam megyek el a kulcsért.

NING (*balról*). — Apád jön! (*el háttérben*).

LAM (*jobbra mutat*). — Eredj! Innen a kertbe, a ház mögé!

MENG. — Ma estére! (*jobbra el gyorsan*).

8. J E L E N E T.

VONG, LAM.

(*Lam az íróasztalról könyvet emel föl, leül és olvas.*)

VONG (*belép és az ajtótól balra megáll. Hosszú szünet. Lassan közeleg és Lam háta mögött megáll, fürkészi, hogy mit olvas. Eltávozik tőle, megint visszamegy, nem tudja elhatározni magát: menjen-e vagy maradjon? Végre vontatott hangon megszólal.*) — Lam!

LAM (*szemét fel sem emeli a könyvről*). — Mit kívánsz apám?

VONG (*nem tudja, hogyan kezdje*). — Mit olvasol?

LAM. — Egy angol könyvet (*megnézi a címet*) Carlyle egyik művét. Talán emlékszel rá, hogy röviddel ezelőtt beszéltünk róla. Akkor a szememre vetted, hogy ezt a szerzőt nem ismerem.

VONG. — Emlékszem.

LAM. — Ez még csak az első kötet, de remélem, hamarosan a többit is megkapom.

VONG. — Egy idő óta nem tanulsz olyan szorgalmasan, mint azelőtt.

LAM. — Azt csak te gondolod; bizonyára nagyon is sokat gondolkozom.

VONG (*közelebb lép, érzéssel; homlokát simogatva*). — Én azt reméltem, hogy magas társadalmi állást fogsz betölteni.

LAM. — Ezt olyan sajnálkozva mondod, mintha magaviseletemmel megsemmisítettem volna reményeidet.

VONG. — Szerettelek volna a tiencini egyetem tanárai között látni, esetleg az új nagy pekingi egyetemen,

amit épen most szerelnek föl és rendeznek be. E két főiskola valamelyik tanszékében a tudomány egyik szövétneke lehattél volna hazád örömére és dicsőségére.

LAM. — Hiszen a te álmod az enyém is, én is erre gondolok szünet nélkül. Minden tanulásomnak ez a célja, hogy egyik világító fátyája lehessen a tudománynak és igazságnak. *(a levegőbe mered)*.

VONG. — Igazság? Melyik igazságnak?

LAM. — Annak, amelyik nemesebbé teszi a kínai népet, amely által nagyobb tekintélyhez jut, amely a világ minden népének testvérévé avat bennünket, kivétel nélkül minden ember testvérévé, legyen az bármilyen állásban, helyzetben, legyen akár gazdag vagy szegény, nagyrabecsült vagy lenézett.

VONG *(gúnyosan)*. — Az európai szocializmust gondolod? *(Lam nemet int)*. Vagy talán az orosz nemzetköziséget?

LAM. — Nem! Ezeknél sokkal nemesebbet, őszintébbet és tisztábbat gondolok; olyasmit, ami nem emberi tálmány, hanem egyenesen Istentől származik.

VONG. — Ugyan mi volna ez?

LAM. — A szeretet törvénye.

VONG *(kíváncsian)*. — És hol tanultad ezt?

LAM. — Kérdésedben bizonyos gúny rejlik. Olyan forrásból merítettem tudásomat, amely forrás sohasem apad ki, annak a férfiúnak tiszta ajkairól olvastam le, aki naponta gyakorolja a szeretet isteni törvényét, akinek a szívében él ez a törvény s aki mindenét föláldozta e törvénynek: földi javait, szellemét, karjait, ifjúságát, a társadalomban ígérkező fényes jövő-

jét, mindent-mindent! És élete céljául tüzte ki: oda vinni ezt a törvényt, ahol még nem ismerik.

VONG (*mosolyogva*). — Aha! Egy mongol bonc, vagy egy hindú fakír!

LAM. — Egyik sem a kettő közül, de ezerszerre jobban szeret minket, mint a mi boncjaink megvetendő tanaikkal.

VONG. — Melyik egyetemről és melyik tanszékből való a te legújabb tudós tanárod?

LAM. — Katedrája a nyílt utca, egyeteme a messze környék, annak minden faluja-városa; lakása a csillagokkal ékes és a nap ragyogó sugarai által megara-nyozott kéklő égboltozat.

VONG. — És mi a neve?

LAM. — Péter Angelusz.

VONG (*fiához közeleg, aki fölállt*). — És hol tartózkodik most?

LAM. — Ebben a házban, mint fogoly.

VONG. — Szegény gyermekem! Így be hagytad fonnimagadat egy európai pap babonázó szavai által!

LAM. — Többre becsülöm őt az ön ravasz csalásánál!

VONG. — Milyen tiszteletlen hangon beszélsz velem? (*gúny helyett keserűség hangzik a szavaiból*).

LAM. — Mert így érzem ezt. Nézd, apám, jellemének sokoldalúsága, amelyet magaviseletében láttam, nyíltszívűsége, érzelmeinek a mélysége ráterelte figyelmemet, meglepett, eleinte csupán az érdeklődésemet keltette föl, később megnyerte a rokonszenvenmet, majd végül gyermeki szeretetet ébresztett bennem. Láttam őt, amint durva bántásokat szelíd béketűrőssel viselt el, sértéseket nemes nagylelkűséggel

megbocsájtott, mindenét, még a legszükségesebb betévő falatját is elosztogatta. Eleinte úgy néztem rá, mint egy érdekes tanulmányi tárgyra, érdekelt a módszere, ahogyan bánni tudott az emberekkel, úgy közeledtem hozzá, mint olyan valakihez, akivel érdemes szóba állni. Rövid idő múlva egészen beletekintettem a lelkébe és megláttam őt a valóságos lényében. Természetfölötti eszme lelkesíti őt, olyan láng élteti, amit földi hatalom ki nem olthat, mindenkit testvérként szeret, még ellenségeit is, akik gyűlölik és el akarják gáncsolni őt.

VONG. — Hát ennyire jutottunk már?

LAM. — Mit értesz ezalatt?

VONG. — Azt, hogy ennyire előrehaladt már a munkája? Az eszed, a szellemed, amit én mindig nemesnek és fenköltnek hittem és akartam, egy idegen rabszolgájává lett, aki azért jött ide, hogy apáink hitét megsemmisítse, azt a hitet, amit évezredek át megszámlálhatatlan milliók vallottak. De ki hitte volna, hogy ilyen kimenetele lesz a dolognak? Mikor én a közelében láttalak, teljes szívemből kacagtam rajta. Büszke öröm töltött el, mert elgondoltam, milyen fényes győzelmet fogsz aratni fölötte. Hiszen a te éles eszed játszva leteperheti az európai tudósok érveit. Nem féltettelek téged, a kínai lángészt, tőle s azért engedtelek oda hozzá.

LAM. — Valóban ezt remélted?

VONG. — Reméltem és hittem ezt, sőt annyira bizonyos voltam ebben a hitemben, hogy kinevettem a boncot, aki aggodalmas képpel panaszkolta föl barátkozásodat a keresztény pappal. Nagyon későn eb-

redtem föl és tudtam meg, hogy nem ő a legyőzött fél, hanem te.

LAM. — Lelkemben fölragyogott az igazság fénye.

VONG (*fájdalmas hangon, miután meggyőződött róla, hogy gúnnyal és keserőséggel semmire sem ment*).
 Úgy látszik, már nem beszélek az én tudós fiammal, az én szeretett Lam fiammal, akit nemrégén még a térdeimen lovagoltattam, akit meséimmal mulattattam, már nem az én Lam fiammal beszélek, aki boldogan mosolygott apja megpillantásakor, aki a szemem fénye volt, aki ott élt szívem minden egyes dobbanásában, aki egyetlen barátom volt, büszkesége apjának! Egy hidegen számító tudóssal beszélek, egy közönséges bölcsésszel és többé már nem a gyermekemmel, mert a saját édes gyermekem elfordult tőlem!

LAM (*meglepetve hallgatja — mély megindultsággal*). — Nem, apám, nem! Te a fiaddal beszéltél és még most is, mindig a fiaddal beszélsz, Lammal, aki szeret téged, rajongva szeret és boldog, ha megcsokolhatja kezedet. Te még mindig Lammal beszélsz, a fiaddal, aki sokat tanult, aki talán nagyon okos és sokat tud, de éppen ezért most még jobban szeret téged, mint mikor tudatlan kis gyermek volt. Mert a tudás által öntudatosabb, mélyebb, tisztább lett a szeretete.

VONG. — Ha csakugyan úgy szeretnél, mint ahogy mondod, akkor nem törödtél volna azzal az emberrel, aki elszakasztotta szívedet tőlem.

LAM. — Sőt ellenkezőleg, minden egyes szava közelebb visz engem hozzád és én kívánom, bár a te szíved

is részesülne az új élet kegyelmi bőségében, amely minket olyan lelkesedésre gyújt fel.

VONG. — Mennyire különböznek a felfogásaink, az észjárásunk!

LAM. — De eljön majd a nap, amikor gondolataink egyek lesznek. És ezt óhajtom én erősen és könyörögök ezért a kegyelemért. Megkeresztelésem napján is ezért fogok imádkozni, azon a boldog napon, amelyen én is keresztény leszek.

VONG (*fölındulva*). — Te? Te keresztény akarsz lenni?

LAM. — Igen, két hónap múlva, husvétkor.

VONG. — Óh nem, olyan nincs! Én nem akarom, ez nem lehet!

LAM. — Ez az én egyedüli óhajom, kívánságom; minden gondolatom e körül forog.

VONG (*nyersen*). — Hallod-e, fiú! Mielőtt ez bekövetkezne, inkább a saját kezeimmel gyilkollak meg!

LAM (*nyugodtan*). — Tedd meg . . . itt vagyok . . . akár most mindjárt! Nem félek, nem reszketek. Itt az ütőerem, itt a testem, ereszd ki a véretem, a régi szokás szerint!

VONG. — De hát ki tett téged ilyen nyakassá? Ki adta néked ezt az erőt?

LAM. — Ő adta, páter Angelusz, az ő hite, az ő Istene, aki az enyém is.

VONG. — Ő? Nos jó! Tudd meg, hogy ő már nem él.

LAM. — De igen, él.

VONG. — De úgy, mintha már nem létezne. És akkor pusztíthatom el, amikor akarom.

LAM. — Azt nem fogod megtenni!

VONG. — És ki akadályoz meg ebben?

LAM. — Én.

VONG. — Lam!

LAM. — Igen, én, mert nem akarom, hogy ártatlanul kiontott vérral szennyezd be a kezedet, mert nem akarok mindannyiszor pirulni, valahányszor apám arcába tekintek, nem akarom, hogy földre süsd szemidet előttem, mert ölelni akarlak azzal a szeretettel, amellyel egy tiszteletreméltó lényt karolunk át.

VONG. — Költői fellengzés! Én cselekedni akarok! (*a párbeszéd-től kezdve gyors, heves, lendületesen pergő lesz*).

LAM. — Hogy' érted ezt?

VONG. — Mennyire vagy vele?

LAM. — Ahogy az előbb mondtam: két hónap múlva keresztény vagyok.

VONG. — És azután?

LAM. — És azután? Mit mondjak?

VONG. — Mit akarsz tenni?

LAM. — Folytatom, amit eddig tettem.

VONG. — Hol?

LAM. — Itt a vidéken. Tudni fogom a kötelességemet, hogyan tehetem életemet hasznossá a testvéreim számára, akik még gyengék a hitben vagy még teljesen a sötétségben botorkálnak.

VONG. — Milyen eszközökkel?

LAM. — Szóval és példával, nyíltan és titokban.

VONG. — De nem itt!

LAM. — Igenis, itt!

VONG. — Sem itt, sem máshol! Én nem akarom!

LAM. — Nem akadályozhatsz meg szándékomban.

VONG. — Kénytelen leszek erőszakot alkalmazni.

LAM. — Törvényeink értelmében nagykorú vagyok.

VONG. — Mit bánom én a törvényeket! A fiam vagy!

LAM. — A lelkiismeretemnek nem parancsolhatsz.

VONG. — Rabszolgámmá teszek és így kényszerítlek az engedelmességre.

LAM. — Testemet legyőzheted, vérig ostorozhatsz, elpusztíthatod a húsomat, de a lelkemet, a szellememet soha le nem igázhatod.

VONG. — Elűzlek innét!

LAM. — Magamtól is elmegyek, ha kívánod. A szegények konyhája lesz akkor a palotám, az utca szemete a díszágyam, a mező gyümölcse a táplálékom.

VONG. — Nem! Nem! . . . Óh, legyen átkozott az a pillanat, amelyben ahhoz az európaihoz engedtelek!...

LAM. — Én pedig a lába nyomát is megcsókolom, és áldom őt, aki a mennybe vezető utat megmutatta nekem.

VONG. — Ellenem bujtogattott! Atyád ellen!

LAM. — Óh nem, nem te ellened, hanem a benned lakozó sátán ellen.

VONG. — Meggyilkolom!

LAM. — Nem fogod megtenni! Nem! Mert én nem akarom. (*könyörgéssel vegyes fenyegetőzéssel*).

Tudd meg, jaj neked, ha kezedet rá emeled!

VONG. — Fenyegetőzöl?

LAM. — Nem fenyegetlek, csupán figyelmeztetlek. Ha kioltod életét, azzal elvágod a kettőnk közötti kötelet és te leszel az, aki elvágod, nem én. Gondold meg jól! (*el akar menni*).

VONG (*felkiált*). — Lam! Ne menj el! Ne így . . . !

LAM. — Most így! Most! De tudom biztosan, érzem, hogy eljön a nap, amikor karjaimba zárlak és szívünk együtt fog dobogni, ugyanazon hitért. Csakhogy akkor te leszel az, aki hozzám jössz.

VONG (*fájdalmasan*). — Nem, nem!

LAM. — Óh Uram! Add, hogy ez a nap mielőbb eljőjön! (*el jobbra*).

VONG (*lesujtva áll; hirtelen elhatározással kulcsköteget vesz elő, kiválaszt abból egyet, revolvert húz elő zsebéből, hátra megy balfelé, már a kijáratnál van. Egyszerre megtorpan, megfordul, tomboló dühvel vágja a kulcsot a padlóhoz*). Nem bírom! Nem bírom! Képtelen vagyok rá! Lam! Lam! Te ott állasz ketőnk között!

(FÜGGÖNY.)

HARMADIK FELVONÁS.

Szín: az első felvonásé. Napnyugta van, folyton sötétebb lesz, úgy, hogy mire a negyedik jelenetben Bek belép, alig látni. Az 5. jelenetben fölkél a hold s újra bevilágítja a színt. A holdat látni lehet.

1. J E L E N E T.

ALAJOS, SZENG.

ALAJOS (*belül, balra a háttérben*). — Igen, igen, ne féljetek, majd visszatér, mondom! Most bezárok mindent, mert már este van és el is fáradtam nagyon. Majd holnap reggel!

HANGOK (*össze-visszaságban köszönnek — eltávo-
lodva*).

ALAJOS (*visszajön a színre, ahol Szeng egymaga áll*). — Ha ez tovább is így megy, tisztára megbolondulok . . . És itt még csak meg sem gyógyulhatok majd, mert nincs bolondok háza.

SZENG. — Vissza fog jönni. Megmondta, hogy visszajön.

ALAJOS. — Honnan tudja?

SZENEG. — Lamnál volt, aki biztosan többet tud, mint mi.

ALAJOS. — Ha tudna valamit, akkor legelsőbb is hozzám jött volna; dehát ki tudja hová ment? Már jó két órahossza nem láttam őt.

SZENEG. — Lam fontos és sürgős munkával bízta meg, ezt tőle magától hallottam.

ALAJOS. — Fontos! Sürgős! Volna itt fontosabb és sürgősebb elintézni való is, mint a Lam megbízatása. Különböben pedig a te urad, Lam, egész nap nem adott életjelt magáról.

SZENEG. — Nem tudott idejönni.

ALAJOS. — Azután sem, hogy te nála jártál és mindent elbeszélte, neki? Azok az emberek ott . . .

SZENEG. — Nem, nem, Alajos, csak ne légy igazgatalan. Ha Lam nem jön ide, akkor bizonyára nagy oka van rá.

ALAJOS. — Lam nem jöhet, Mengnek másutt van sürgős munkája, közben a ház fenekesül fölfordulhat. No hiszen, még csak ez hiányzott. Szerencsémre, mindjárt este lesz és nyugalomra hajthatom fáradt fejemet. Ámbár . . . ki tud ilyen izgalmak után nyugodtan aludni? Ki tudja, e pillanatban hol van páter Angelusz?

SZENEG. — Reméljük, hogy semmi gonoszt nem akarnak cselekedni vele.

ALAJOS. — Ha ugyan már meg nem tették! Ebben az országban nem lehet senkiben-semmiben bízni. Mondtam ezt neki, de sejtettem is ezt . . . jól megéreztem!

SZENEG. — Eső után köpönyeg.

ALAJOS. — Épen ez hiányzott, ez a csapás, hogy nyakig ússzunk a bajban! Mi lesz velünk most? Én nem misézhetek, nem gyóntathatok.

SZENG. — Ha nagy leszek, majd megteszem én!

ALAJOS (*nevet*). — Csakhogy most alig vagy egy méter magas. Sok víz lefolyik addig a Jangcekiangon — mint a költő mondja.

SZENG. — Miféle költő?

ALAJOS. — Mit tudom én? Más dolgom van, nem érek rá neked magyarázatokat tartani. Holnap is zárva tartom a kápolnát egész nap és mindaddig, míg a páter haza nem tér.

SZENG. — Na és akik imádkozni akarnak?

ALAJOS. — Hiába, nem tehetek róla. Egymagam képtelen vagyok mindenre vigyázni. Hiszen akkor a tolvajok is besurranhatnak az imádkozás ürügyével és egyetmást eltüntetnek. Az pedig csakis az én károm lenne.

SZENG. — Csakugyan azt hiszed, hogy akadnak . . .

ALAJOS. — Senkiben sem bízom, mert a mai világ nagyon gonosz. Hiszen még Szent Ábrus aranyát is ellopták!

SZENG. — Igazán?

ALAJOS. — Bizony! Imádkozni mentek a templomba és kilesték a jó alkalmat. Mikor senki sem figyelt rájuk, lehúzták Szent Ábrus ujjáról a gyűrűt és aranyát is ellopták.

SZENG. — És hol történt ez?

ALAJOS. — Milánóban.

SZENG. — A te hazádban?

ALAJOS. — Nem. Az én hazám Magyarország, szülővárosom Nagyvárad. Óh édes hazám, be messze elkerültem tőled! Édes, drága hazám! Áldjon meg az Isten mind a két kezével! Boldog gyermekkorom ezer édes emléke elevenedik meg lelkemben, ha a szülőföldemre gondolok. Szelid hegyek ölelik körül a várost, amelyben a főpásztor, a püspök székel. Látom a Körös vizét, látom a szép templomokat, az emberektől hemzsegő élénk utcákat, hallom édes anyanyelvemet. Hej, mikor fogom viszontlátni szeretett hazámat, édes szülővárosomat? . . . (*hosszabb szünet*).

SZENG. — Semmit sem értettem a fecsegésedből.

ALAJOS (*hízelegve*). — Esküszöm neked, hogyha páter Angelusz előkerül, persze épen és egészségesen, hazamegyünk Magyarországra és akkor te is velünk jöhetsz majd.

2. J E L E N E T.

ELŐBBIEK, LAM.

LAM (*kivülről a háttérben csönget*).

ALAJOS. — Vajjon ki lehet az?

SZENG (*hátrafut, örömmel*). — Lam jött! Lam! Lam!
Ide a kulcsot!

ALAJOS (*odaadja a kulcsot*). — Végre mégis csak eljött! Remélhetőleg jó híreket hoz.

SZENG (*kinyitja az udvari kaput, Lammal tér vissza*). Még nem került elő.

ALAJOS. — Isten hozta, Lam úr!

LAM. — Azt hittem, itt találom Menget.

ALAJOS. — Nincs itt, jó két órája, hogy elment.

LAM. — Igen, a kulcs miatt.

ALAJOS. — A kulcs miatt? Miféle kulcs miatt?

LAM. — Az ajtó kulcsa miatt. Azt gondoltam, hogy már elkészült vele, mert már jó késő van.

ALAJOS. — Az ajtó . . . a kulcs . . . késő van . . . semmit sem értek!

LAM. — Péter Angeluszt fogjuk megszabadítani.

ALAJOS (*izgatottan*). — Óh! Megszabadítani? Hát fogságban van? Hol? Ki zárta el?

LAM. — Csak lassan, nyugodtan! Ne csapjon lármát! El van zárva és még az este folyamán meg kell szabadítanunk.

ALAJOS. — Induljunk rögtön! Itt van az én két erőskarom is!

LAM. — Nincs rá szükségünk. Egyedül Meng is elég. Ha esetleg szükségem lenne önre, majd hivatni fogom.

ALAJOS. — De miért? Azt hiszi, nekem nem lehet hasznomat venni?

LAM. — Sőt ellenkezőleg! Csakhogy oda ön nem mehet, ahol az atyát rabságban tartják.

ALAJOS. — Dehát hol van?

LAM. — Itt a községben, az egyik ház egy titkos kamrájában, ahonnan csak a mi segítségünkkel szabadulhat ki.

ALAJOS. — És ön ráakadt ottan?

LAM. — Igen, ma reggel.

ALAJOS. — Hála Istennek! Mindjárt mondtam, hogy ön okvetlenül idejön és minden lehetőet elkövet az atya föl kutatására.

SZENG. — Te mondtad?

ALAJOS (*másra akarja terelni a szót*). — Hát persze; Lam úr igazán törekvő ember. Avagy talán te azt hitted, hogy ölbetett kezekkel fog ülni tétlenül?

SZENG. — De . . .

ALAJOS. — Semmi de! Alighogy értesülést szerzett a szerencsétlenségről, azonnal nekifogott a keresésnek . . . kereste . . . kutatta . . . kutatta . . . kereste . . . és . . . na látod! Meg is találta . . . Hát nem mondtam előre?

SZENG. — De hisz' röviddel ezelőtt egészen más . . .

ALAJOS. — Ugyan hallgass már! Folyton karattyolsz! Eredj inkább és zárd be a kaput, amit az imént nyitva felejtettél.

SZENG (*elszalad, bezárja a kaput, de rögtön visszatér*).

LAM. — Tudniillik nagyon óvatosnak kell lennünk. Ha önt, az európaít meglátnák a ház körül, azonnal gyanakodni kezdenének és ezáltal megnehezítenénk a kiszabadítását.

ALAJOS. Az igaz! És mégis, ha elgondolom, hogy páter Angelusz most szenved, vagy talán kinozzák is . . .

LAM. — Legyen nyugodt, nem bántják őt, erről meggyőződtem. De feltétlenül ki kell szabadítanunk ma este.

ALAJOS. — De hol marad ez a Meng olyan sokáig?

LAM. — A kulcsot csinálja. Igaz, hogy már készen kellene lennie, de hát . . . Be van itt zárva minden jól?

ALAJOS. — Be . . . de miért kérdi?

LAM. — Legyen résen, állítson ki öröket éjjelre a miszsió elé, mert veszély fenyegeti az épületet.

ALAJOS. — Miféle veszedelem?

LAM. — Valaki föl akarja gyujtani.

ALAJOS. — Fel akarja gyujtani? Ugyan kinek volna hozzá bátorsága?

LAM. — A pogány templom boncja vagy valamelyik embere.

ALAJOS. — Az, aki elrabolta páter Angeluszt?

LAM. — Nem ő rabolta el, de teljes erejével azon van, hogy elpusztítsa a missziót.

ALAJOS. — Óh, a bitang! Ha kezeim közé kaparintom . . . !

LAM. — Ha találkozik vele, egyetlen görbe tekintettel sem szabad megsértenie őt. Egyáltalán ügyeljen rá nagyon, hogy magaviseletével a legcsekélyebb panaszra se adjon okot.

ALAJOS. — Legyen nyugodt, én magam fogok örködni és jaj nekik, ha belém kötnek!

SZENG. — Én is ott leszek!

3. J E L E N E T.

ELŐBBIEK, MENG.

MENG (*kivülről*). — Alajos! Alajos! Eressz, be! Nyisd ki a kaput!

SZENG. — Ez Meng. (*Alajos ajtót nyit*). Lam, te csakugyan ki akarod szabadítani az atyát?

LAM. — Remélem, hogy sikerül. Csakhogy neked nem szabad ám innen elmozdulnod, érted-e? A világ minden kincseért sem! Itt kell bevéárnod páter Angelusz hazaérkezését!

SZENG. — Ört állok az éjjel, erre szavamat adom!

MENG (*belép*). — Készen van! (*Lamnak adja a kulcsot*). Jó lesz?

LAM (*összehasonlítja a viaszlenyomattal*). — Azt hiszem, jó. Most aztán fő az óvatosság! Te mint kereskedő fogsz behatolni a házba. (*Alajoshoz*) Van itt szövet a házban? De lehetőleg értékes, drága szövet?

ALAJOS. — Szövet? Van. Egy vég selyemszövetet nemrégiben ajándékba kapott páter Angelusz, hogy miseruhákat készíttessen belőle.

LAM. — Nagyszerű! Hozza ide!

ALAJOS. — De . . . okvetlenül szükség van rá? Hátha veszendőbe megy a szövet? Mert, tudja, nagyon finom és drága holmi!

LAM. — Ne féljen, Meng nem adja ki a kezéből és ép-ségben fogja visszahozni.

ALAJOS. — Hát akkor odaadom. (*jobbra el, a házba*).

LAM (*Szenghez*). — Nézd meg, van-e valaki a misszió előtt? Te pedig, Meng, vigyázz! Kis idő múlva gyere utánam. Öltözz át úgy, hogy rád ne ismerjen senki. A nap rögtön leáldozik egészen és mire a házhoz érsz, teljesen besötétedik. Különben is az előcsarnokban maradsz, ahol csak egy kis mécses ég. Ott tereged ki a portékádat. Ning, a szolgálóm a kezedre játszik, ő be van avatva tervünkbe. Másik két szolgálómát megbízással eltávolítottam. A negyedik a konyhában van elfoglalva.

MENG. — Akkor hát Ning fogad majd engem?

LAM. — Igen és ő vezet atyám elé. Igyekezz minél tovább föltartóztatni őt, hogy lehetőleg sok időm le-

gyen kiszabadítani páter Angeluszt és megszökni vele.

MENG. — Helyes! Pontosan úgy cselekszem, ahogyan mondja.

LAM. — Páter Angelusz a ház másik oldalán fog kimeni és velem együtt átmászni a kert falán. Közéleg az éjszaka, remélem, nem fog minket senki sem meglátni. Ning jelt ád neked, ha már minden rendben lesz, akkor te is hagyd el a házat.

MENG. — De ha apja ura fölismer?

LAM. — Felelek érted! Ne félj, akkor sem lesz bajod!

ALAJOS (*két vég kelmével jön*). — Elég lesz ez a két darab?

LAM. — Minél több, annál jobb. De már mennem kell. Te, Meng, kövess nemsokára. Körülbelül negyedóra mulva légy ott. (*Alajoshoz*) Ön pedig vigyázzon jól! Majd meglátja, húsz perc mulva páter Angelusz itt lesz. Esetleg félóra mulva (*el*).

ALAJOS. — Óh, a Mindenható áldjon meg benneteket!

MENG. — Add ide, kérlek, azt a széles karimájú kalapot, amit föl szoktam tenni, mikor a kertben dolgozom. Az jól eltakarja arcomat.

ALAJOS. — Rögtön hozom. (*balra ki*).

SZENG (*bejön*). — Mindjárt elmegy?

MENG (*ruháját igazítja*). — Igen, mert megkerülöm a falut, hogy ne találkozzak senkivel. A tulsó oldalon jövök be ismét, ott, ahol Lamék háza van. Te pedig vigyázz! Valaki föl akarja gyujtani a missziót!

SZENG. — Tudom, Lam megmondta nekem. Talpon leszek, ha jönnek!

MENG. — Kicsi vagy te még a harchoz.

SZENG. — Az igaz, még kis gyerek vagyok, de tudod-e, Meng, hogy Tarcizusz is kis gyermek volt csak és mégis megmentette az Oltáriszentséget a pogányok kezétől? (*lelkesülten*). És Tarcizusz az én védőszentem!

ALAJOS (*nagy szalmakalappal kezében belép*). — Na, itt van!

MENG. — Köszönöm; most elmegyek. Az Úr legyen velünk! (*Szenghez*) Imádkozzál a Szűzanyához, hogy minden jól sikerüljön! (*el*).

SZENG. — Persze, hogy imádkozom!

ALAJOS. — Végre mégis megtudtunk valamit.

SZENG. — Még pedig Lamtól, akit az előbb annyira leszóltál.

ALAJOS. — Ne kezd el újra! Nem helyes a magaviseleted, különösen az ő jelenlétében. Hát nem tudod, hogy az nem illik? (*vérszemet kap, látva, hogy a fiú alázatosan hallgat*). Ez neveletlenség! Már pedig neveletlenséggel és illetlenséggel sohasem fogsz sokra menni a világban, nem lesz szerencséd, nem fogsz boldogulni. Ha ezt páter Angelusz látta-hallotta volna, bizonyára elégedetlen lenne veled. Mert utálatos dolog, ha egy gyermek a felnőttek beszédjébe közbekotyog s még hozzá, ha azok fontos ügyben tanácskoznak. Ez legyen az utolsó eset, értetted?

SZENG (*bűnbánóan*). — Többé sohasem teszem.

ALAJOS (*csendesesen*). — Na ez sem fogja többé eljáratni a száját. (*odább lépked*).

4. J E L E N E T.

ELŐBBIEK, BEK.

BEK (*a háttérből jön*). — Óh! Nagyon jó!

ALAJOS. — Ki az? Meng megint nyitva hagyta az ajtót!

BEK. — Ah! Itt van az én aranyos kicsikém.

SZENG. — Aki tegnap egy aranyat kapott.

ALAJOS. — No, épen ez a gonosz szellem hiányzott!

Mióta cz nálunk járt, azóta mintha meg volnánk átkozva . . . (*Bekhez, kedvetlenül*). Mit akar?

BEK. — Épen az imént láttam eltávozni Lam urat innen.

ALAJOS (*Szenghez*). — Ez kémkedni jött ide! (*Bekhez*). Aha! Talán bizony leleskedni szokott utána?

BEK. — Neem! Semmi lelkesedés! Egészen véletlenül erre sétáltam.

ALAJOS. — Különös véletlen! (*Szenghez*) Azt hiszem, már megint valami gázságon töri az eszét. De ha észreveszek valamit, bészárom a pincébe és egy álló hónapig nem engedem ki onnan.

BEK (*közben körülszemlélődött*). — Nagyon szép itt minden!

ALAJOS. — Különösen akkor, ha az ember semmit sem lát.

SZENG (*bemegy a házba és két égő kínai lámpácskával tér vissza, amiket a ház ajtaja előtt helyez el*).

BEK. — Óh én egészen jól látok! Én ugyanis művész vagyok és értek hozzá . . .

ALAJOS. — Művész? Ugyan miféle?

BEK. — Festőművész. Képeim számtalan európai kiállításon díjakat nyertek.

SZENG. — Püff neki!

ALAJOS. — Majdnem díjakat nyertek?

BEK. — Sőt Amerikában is.

ALAJOS. — Kötve hiszem. Szeretném látni azokat a képeket.

BEK. — Talán nem hiszi?

ALAJOS. — Nem ellenőrizhetjük a szavait, így hát ön elvetheti a sulykot kedve szerint.

BEK. — Az én szavam szintiszta igazság.

ALAJOS. — Az igaz! Minden egyéb, csak épen igazság nem! És mit akar most tőlünk tulajdonképen?

BEK. — Meg akartam kérdezni, ha vajjon hallottak-e már valamit a katolikus hittérítőről?

ALAJOS. — Óh igen! Nagyon jól érzi magát és tisztelteti önt. Egyben kéreti, hogy minél kevesebbet alkalmatlankodjon itt.

BEK. — Ön ma este ugyancsak rossz hangulatban van.

ALAJOS. — Lehetek is! Türelmem pohara csordultig megtelt.

BEK. — És hol van a páter jelenleg?

ALAJOS. — Azt hiszem, ahhoz önnek kevés köze van.

BEK. — Volna egy levelem, amit a szomszéd falóban kellene átvinni.

ALAJOS. — Hát csak vigye! Senki sem tartja vissza.

BEK. — Én nem mehetek, de talán ez a kicsike átszaladhatna vele.

ALAJOS. — A kicsikének más dolga van. Igaz-e Szeng?

SZENG. — Bizony! még vacsoráznom kell.

BEK. — Nesze egy kis fizetés, ezen vásárolhatsz magadnak útközben ennivalót.

ALAJOS. — Nem küldhetne más valakit?

BEK. — A levél nagyon fontos és csakis megbízható kezekbe tehetem le.

ALAJOS. — És protestáns létére hozzánk, katolikuskokhoz jön? Önök közt nincsen megbízható ember? No, ha ezt Londonban tudnák!

SZENG (*Alajoshoz*). — Hagyd csak! Elmegyek én, aztán a többit bizd csak rám!

ALAJOS (*Bekhez*). — No, önnek szerencséje van. A fiú hajlandó elmenni.

BEK. — Oh! Tudtam! Az én drága, kedves kicsikém nem hágy cserben. Tehát már nem haragszol rám?

SZENG. — Én haragszom? No itt igazán alaposan téved! Sohasem szoktam haragudni.

BEK. — Nos hát akkor elmégy?

SZENG. — Szívesen, de . . . két darab pénzért!

ALAJOS (*méltatlankodva*). — Óh, Szeng! Ne légy szemtelen!

SZENG. — Csak hagyj engem békében!

BEK. — Helyes! Megkapod a két darabot (*pénzt ád*) és itt a levél. Ezt átadod Po úrnak, a helyőrség parancsnokának.

SZENG. — Azonnal indulok (*futva el*).

BEK. — Önnek is köszönöm.

ALAJOS. — Nekem? Ugyan mit? Semmi olyat nem tettem, amiért köszönet járna.

BEK. — Na persze, ön is haragszik rám, pedig igazán nem vétettem önnek.

ALAJOS. — Ne szíveljük egymást, ennyi az egész. Kérem, ne sértődjön meg, én a grombaságig őszinte

vagyok, egyenes lelkű. Nem tudok tettetni, színlelni.
 Ami a szívemen, az a nyelvemen. Jó éjszakát!
 BEK. — Jó éjszakát! (el).

5. J E L E N E T.

SZENG, ALAJOS, KÉT ZSIVÁNY.

ALAJOS (*a kijáratig kísérte Beket. A színpad rövidke időre egészen üres. A kaputól hallatszik beszéd. Fölkel a hold, bevilágítja a házat*).

SZENG (*jobbról, bemászik a falon és körülnéz*). — No itt vagyok. A levél ráér! Ma éjjel nem szabad elmozdulnom innen. (*Hangokat hall, árnyékba húzódik*).
 Mi az? Baj történt?

ALAJOS (*két zsvánnyal belép*). — Valóban? Lehetséges ez?

ELSŐ ZSIVÁNY. — Azt mondta, gyere rögtön.

MÁSODIK ZSIVÁNY. — Igen, így mondta. Biztosan vár.

ALAJOS. — De Szeng sincs itthon. Elment a szomszéd faluba.

EISŐ ZS. — Nem baj! A veszély ott van, nem itt.

MÁS. ZS. — Minden pillanat drága! Míg te itten habozol, ő az életét veszítheti azalatt.

ALAJOS. — Igaz? Ne beszélj ilyen rémeseket!

ELSŐ ZS. — Szökni próbált, de nem sikerült neki egészen.

ALAJOS. — A templomban?

MÁS. ZS. — Igen, ott. Nem hallottad a lövést?

ALAJOS. — Nem.

ELSŐ ZS. — Föl! Föl! Gyorsan! Ne késlekedj! Ott a helyed most ő mellette!

ALAJOS. — Igen ám, de ki marad itthon? Szeng is elment.

MÁS. ZS. — Te leszel az oka, ha meggyilkolják.

ALAJOS. — Én? Azt nem! Várjatok egy kicsit! *(be-
megyek a házba).*

ELSŐ ZS. — Hová megy?

MÁS. ZS. — Majdnem meglátta a boncot.

ELSŐ ZS. — Ez a hülye angol majdnem elrontott mindent. De szerencsére nem látott meg senkit. Más-
különbén az angol egészen akaratán kívül kitűnő
szolgálatot tett nekünk, mert így most a ház üresen
marad.

MÁS. ZS. — Közben megint elmegy a templomba és
ismét elveszítünk egy drága negyedórát.

ELSŐ ZS. — Hát nem hallottad, hogy senki sincs itt?
Pompásan megy minden.

ALAJOS *(revolvert hoz, zsebre vágja).* — Mehetünk!

ELSŐ ZS. *(a társához).* — Vigyázzunk, fegyven van
nála.

ALAJOS. — Menjetek előre, én bezárom a kaput.

ELSŐ ZS. — De ne szólj mirőlünk senkinek; tudniillik
nem akarunk szembe kerülni a bonccal.

ALAJOS. — Legyetek nyugodtak! *(mind el).*

SZENG *(előjön).* — Vajjon mit akarnak ezek? *(előbbre
jön).* Semmiesetre sem távozom innen! *(A falak felől
hangok).*

ELSŐ ZS. (*kívül*). — Mássz keresztül és nyisd ki a kaput!

SZENG. — Istenem! Mi lesz itt? (*hirtelen elbújik a ló-istálló mellett*).

6. J E L E N E T.

SZU-VAI-LI és ZSIVÁNYOK.

ELSŐ és MÁSODIK ZS. (*átmásznak a falon, mint előbb Szeng*).

ELSŐ ZS. (*nagyon hangosan*). — Itt sokkal könnyebb volt, mint a túlsó oldalon.

SZU (*akit a többiek átsegítenek a falon*). — No, végre! Mit kerestett itt az előbb a mi angol barátunk?

ELSŐ ZS. — Valami üzenettel elszalasztotta a fiút.

SZU. — Nem láttam, hogy elment volna.

ELSŐ ZS. — Gyorsan szaladt itt a ház oldala előtt, mikor a másik oldalon várakoztunk.

MÁS. ZS. — Hol gyujtsuk föl a házat?

SZU. — Várjatok! Még ne! előbb el kell rabolnunk az Istenüket.

ELSŐ ZS. — Hol van?

SZU. — Ha én azt tudnám! (*Első zshiványhoz*). Hol van a templomuk?

MÁS. ZS. — Nincs nekik. Egy nagy szoba a templomuk itt a házban. A szoba végében áll egy asztal, azon meg egy aranyozott ajtajú házikó.

SZU. — Aranyozott?

MÁS. ZS. — Legalább is úgy látszik, mintha aranyból volna.

ELŐ ZS. — Mi az a házikó tulajdonképen?

MÁS. ZS. — Egy kehelyformájú edényt őriznek ott, abban kevéske kenyér van. Aztán még valami kerek izét is láttam, amiben nagyobb darab kenyér van és körülötte sok aranyos sugár.

ELŐ ZS. — De hol van az Istenük?

MÁS. ZS. — Épen abban a kenyérben.

ELŐ ZS. — A kenyérben? Ezt nem értem!

SZU. — Igen-igen, az az Istenük! Épen ezt kell elrabolnunk. Elvisszük a mi templomunkba és elégetjük a mi isteneinknek égő áldozatul. Azután fölgyujthatjátok a házat.

ELŐ ZS. — Mikor jön vissza a páter?

SZU. — Soha. Ebben a percben már nincs is az élők sorában. (*a kapu felől zaj*). Ki az?

ELŐ ZS. — A többiek, akik odakint várnak ránk. Kinyissam a kaput?

SZU. — Persze! Csak gyorsan! (*Első zsvány kimegy*) Te pedig jól vigyázz! Az összes ezüst- meg arany- nemű dolgokat összeszeded, mert azok nagyon értékesek.

ELŐ ZS. (*kívül*). — Po-li! Gyere, segíts! Egyedül nem bírom.

SZU. — Föl-föl! Gyerünk gyorsan! (*mindketten el*).

SZENG (*előugrik rejtekéből, izgatottan*). — Nem! Nem! Tarciziusz, segíts! Ne hagyj el! (*eltűnik a házban*).

ELŐ ZS. (*kiabál*). — Nyomjátok erősen befelé! Sokkal erősebb, mint ahogy gondoltam. Hó-rukk! No még egyszer! Hó-rukk! (*recsegés-ropogás*) Na végre! (*mind betódulnak, Szuval együtt összesen hatan vannak*).

SZU (*Első zsványhoz*). — Te állj őrt! De jól vigyázz, a legelső gyanús dologra füttyülj rögtön! (*többiekhez*)
Ti pedig mindent, amit innen elraboltok, a mi templomunkba vigyétek! Értitek? Majd aztán megkapjátok a jutalmatokat. Munkára föl! (*Szu megy elől, mind libasorban a házba*).

MÁS. ZS. — De hátha szellemek tanyáznak itt? (*mind összerezzen*).

SZU. — Ugyan, ne fecseggj! Sem holtak lelkei, sem eleveneké nincs itt a házban. Egyetlen lélek sincs itthon. Bátorság! Ne féljete! (*mind eltűnnek a ház belsejében*).

7. J E L E N E T.

VONG és 1. ZSIVÁNY.

VONG (*jön komoly arccal, 1. zsvány füttyülni akar*).
— Csend! Én vagyok, Vong.

ELSŐ ZS. (*letérdel, mélyen meghajlik, hogy homloka a földet éri*).

VONG. — Itt vannak már?

ELSŐ ZS. — Igen, odabent vannak . . .

VONG. — A fiam is?

ELSŐ ZS. — A fia . . . ?

VONG. — Igen, Lam!

ELSŐ ZS. — A fiad nincs köztünk. Egészen egyedül jöttünk a bonccal.

VONG. — És a hittérítő?

ELSŐ ZS. — Tegnap este elhurcolták. Ön ezt nem tudta?

VONG. — Mit csináltak ti itt?

ELSŐ ZS. — Föl akarjuk gyujtani a házat, az érték-
tárgyakat elrabolni . . .

VONG. — A hittérítő épen most szökött meg.

ELSŐ ZS. — Mit mond ön?

VONG. — Úgy van! Lam segítségével megszökött.

Mialatt én egy álházalóval töltöttem az időt, Lam ki-
nyitotta börtönét.

ELSŐ ZS. — Akkor nemsokára itt lesz.

VONG. — Azt hittem, máris itt van. *(a kapu felől be-
széd hallatszik).*

8. J E L E N E T.

PÁTER ANGELUSZ, LAM, MENG, később
ALAJOS és SZENG.

P. ANG. *(kívül).* — A kapu nyitva!

LAM. — Előre! Talán még jókor jövünk!

VONG. — Ők azok!

ELSŐ ZS. *(füttvent; abban a pillanatban beszéd hang-
zik ki bentről, a bonc kijön a zsványaival. Velük
egyszerre jelenik meg a színen Lam, Páter Angelusz
és Meng. A bonc és zsványai átkozódva igyekeznek
menekülni).*

SZU ES A ZSIVÁNYOK. — Szellem! Ördög! Kisér-
tet Isten! *(hanyatt-homlok rohannak ki a kapun. A
háttérben páter Angelusz, Lam és Meng, balra
Vong).*

P. ANG. — Vajjon mi történt itt?

LAM. — Talán már tüzet raktak odabent.

P. ANG.: — Tüzet?

LAM. — Igen, láttam a boncot, ő csakis azért jött.

P. ANG. — Menjünk be hamar!

MENG. — Csak lassan! Hátha maradt még valaki odabent?

P. ANG. — De miért menekültek olyan eszeveszetten? Talán üldözte őket valaki?

LAM *(előre jön, meglátja apját)*. — Óh! Te itt?

P. ANG. — Ön . . . Ön itt? Ön parancsolta ide a betörőket?

VONG. — Nem! A fiam bizonyíthatja, hogy nem én . . .

ALAJOS *(futva érkezik, lihegve)*. — Mi . . . itt? . . . Óh! Páter . . . Angelusz! . . . A fél falu talpon van... keresi őt!

MENG. — Pszt! Páter! Páter! *(mind megfordulnak és ijedten hátrálnak. A hold élesen megvilágítja a ház ajtaját)*.

SZENG *(megjelenik az ajtóhoz vezető lépcső legfelső fokán; angyalhoz hasonlít. Karjait keresztben a melléhez szorítja, a hold fénye épen ráesik. Égi jelenésnek látszik. Kis ideig állva marad, szemeit az égre függeszti)*.

VONG. -- Kisértet! Szellem!

ALAJOS, MENG, LAM. — Angyal! Angyal!

P. ANG. *(fölkialt, örömmel)*. — Hiszen ez Szeng! *(hívja)* Szeng! Te vagy az? Mit csinálsz?

ALAJOS. — Csakugyan Szeng! Ő az!

SZENG *(csendre inti őket, aztán komolyan, ünnepélyesen, boldogan)*. — Atyám! Most vettem magamhoz először az Úr szent testét!

P. ANG. — Te . . . ? . . . Hogyan . . . ?

SZENG. — Egyedül voltam a házban; Alajost elcsalták a zsványok. Engem is el akartak távolítani, de én gyanút fogtam és visszamásztam. Oda bujtam el (*balra mutat*) és kihallgattam a tervüket. El akarták rabolni az Úr Jézus legszentebb Testét, hogy föl-áldozzák az ő pogány templomukban a bálványaiknak.

P. ANG. — Ezt akarták tenni?

ALAJOS. — Óh, most már értem!

P. ANG. — Hát nem azért jöttek, hogy fölgyujtsák a házat?

SZENG. — De igen, csakhogy a bonc előbb ártalmatlanná akarta tenni a mi Istenünket; így mondta. Akkor én besurrantam a kápolnába, az oltárhoz léptem, elővettem a szentély kulcsát és kinyitottam . . .

P. ANG. — Csakugyan?

SZENG. — Mindenáron meg akartam menteni az Oltáriszentséget a meggyaláztatástól, még akár az életem árán is! Abban a pillanatban Tarciziuszra gondoltam, a kis vértanúra, akiről oly' sokat beszéltél nekem. Kezembe vettem a nagy ezüst áldoztató kelyhet. Csupán három Szentostya volt benne. A szentségtartóban a nagy. Óh, atyám! Ha tudná . . . !

P. ANG. — Mit cselekedtél, fiam?

SZENG. — Olyan kicsinynek éreztem magamat abban a pillanatban és mégis oly' nagynak! Egyszerre eszembe jutott minden vétkem, minden hibám és bűnöm. Egész életem elvonult a szemeim előtt. Láttam a haragos kitöréseimet, a szófogadatlanságaimat és... erősen sírtam. Letérdeltem és a legmélyebb bánkódást éreztem bűneim fölött.

P. ANG. — Tovább! Tovább! Mit tettél azután?

SZENG. — Akkor lépéseket és hangokat hallottam az ajtó felől. Az összes Szentostyákat a kezeimbe vettem — óh, úgy remegtek a kezeim! — és saját magamnak nyújtottam az angyalok kenyérét. Így vártam a belépőket. Egyenesen álltam az oltárnál, elkészülve a halálra . . .

P. ANG. — És nem féltél tőlük?

SZENG (*szelíden rátekint*). — Nem. Boldogan haltam volna meg, épenúgy, mint valamikor régen Taciziusz.

MENG. — És mit csináltak veled a zsványok?

SZENG. — Semmit. Egyszerre megálltak hátul az ajtónál. Az egyikük közeledni próbált hozzám; erre én is megindultam feléjük. Lassan lelépkedtem az oltár lépcsőin. Akkor a zsványok elkezdtek kiabálni, hogy szellem vagyok, kísértet, bolygó lélek és rohantak ki felé. Az Úr Jézus megmentett!

P. ANG. — Hála Istennek! Szeng! Te valóságos angyal vagy! (*átöleli*).

LAM (*apjához*). — Hallottad ezt? Lásd, ilyen a mi hitünk! A kis gyermekből is hőst csinál! És te mégis ellenzed, hogy keresztény legyek?

SZENG (*lassan Vonghoz lép*). — Uram, én mindent hallottam. Tudom, hogy ön raboltatta el az atyát. De én biztos vagyok benne, hogy ő megbocsájt önnek, mert hiszen ön nem tudta akkor, hogy mit cselekszik. És én is megbocsájtok önnek. Pedig ön attól akart megfosztani engem, aki atyám helyett atyám volt és én akkor egészen egyedül maradtam volna a világban, támasz és pártfogó nélkül, teljesen elhagyatva . . . pedig olyan rossz és szomorú egyedül

állni a valágban! Higyje el nekem! Én már már próbáltam . . .

VONG (*némán hallgatja, Szeng szavai a szívébe markolnak. A gyermekhez lép; megsimogatja haját, majd szelíden megcsókolja homlokát; azután lassan Páter Angeluszhoz lép és mély megindultsággal nyújtja neki kezét*). — Bocsásson meg! Most tanultam meg csodálni önöket és most ismertem meg igazán a lelküket! Ki tudja . . . ? Az én szívem már fáradt és gyöngye . . . Én leszek ezentúl a legjobb barátjuk és oltalmazójuk!

P. ANGELUSZ. — Szívből köszönjük önnek, Vong úr!

VONG (*fiához fordul, hosszan a szemébe néz*). — És te?

LAM. — Óh, édes apám! Te az enyém vagy! Az én drága szeretett apám! És az én Istenem most már a tied is! (*összeölelkeznek*).

(*A végső felsorakozás a következő: balra Lam és Vong, a középen Szeng és Páter Angelusz, az ajtónál Meng és Alajos, aki a holdvilág által beragyogott ajtófélfához támaszkodik.*)

(VÉGE.)

HARMADIK FÜZET:

A JANGCEKIANG PARTJAIN

Dráma három felvonásban.

Ez a pályadíjat nyert színmű a kínai missziók életét varázsolja a néző szeméi elé. A hittérítő pap önfeláldozó, határtalan szeretete mindenkit meghódít és még a kis kínai fiúból is bámulatra méltó hőst nevel, aki áthatva az Isten iránti lángoló szeretettől, a szentségtörő gonosz kezek merénylete ellenében megvédi a legméltóságosabb Oltáriszentséget és vele együtt a misszió templomát, házát, vagyonát.

Á R A 1 Pengő.

NEGYEDIK FÜZET:

A L I B A

Énekes vigjáték két felvonásban.

A szemtelen és furfangos tolvajokkal szemben áll a becsületes károsult, akit a tolvajokkal egy húron pendülő bíró már-már elítélne, mint rágalmazót, de az utolsó pillanatban váratlan fordulatot vesznek az események és az nevet igazán, aki utoljára nevet.

Á R A 1 Pengő.

ÖTÖDIK FÜZET:

EZERNYOLCSZÁZHETVEN- EGYBEN

Dráma egy felvonásban.

A francia kommün idejében játszódik le a történet és valóságos megdicsőítése a keresztényi megbocsájtásnak.

Á R A 80 fillér.

HATODIK FÜZET:

BÍRÓ ELŐTT

Énekes vígjáték egy felvonásban.

A cigány, mint panaszos, a parasztleány, mint vádlott áll a bíró előtt. A kacagtató jelenetek egész sora után fordul a kocka: kiderül a legény ártatlansága, a tolvaj cigány pedig tömlőbe kerül.

Á R A 80 fillér.

Ez az első hat szindarab kizárólag fiú szereplőket foglalkoztat. Leányoknak való szindarabokat a későbbi számokban adunk ki.

Megrendelési cím: Szalézi Értesítő Rákospalota,
Clarisseum.